

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 24. MARCA 1960

Leto XII. — Štev. 12 Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Razprava o družbenem načrtu za leto 1960 na zborih volivcev
v radgonski občini

POMEMBNE NALOŽBE ZA VEČJO PROIZVODNJO

Številne graditve in ureditve v gospodarstvu in izven njega

Ob koncu minulega in v začetku tega tedna so bili v radgonski občini zbori volivcev. Na teh zborih so zbrani poslušali poročila o delu občinskega ljudskega odbora v lanskem letu (izpolnitev družbenega načrta), poročila o delu krajevnih odborov, razpravljali pa so tudi o družbenem načrtu in proračunu za letošnje leto. Na dnevnem redu so bile še dopolnilne volitve krajevnih odborov.

Občinski ljudski odbor G. Radgona bo sprejel letošnji družbeni načrt in proračun, kot kaže, zadnje dni tega meseca. Vse kaže, da čakajo gospodarstvo občine, zlasti kmetijstvo, zahtevne proizvodne naloge, da bo načrt za leto 1960 dosežen. Temu primerne so tudi letošnje naložbe. Na prvem mestu je rekonstrukcija slatinskega podjetja v Boracem (125 milijonov dinarjev), nadaljevanje rekonstrukcije opelkarne v Gornji Radgoni (19 milijonov dinarjev), gradnja hlevov in drugih kmetijskih objektov ter nakup mehanizacije na Kmetijskem gospodarstvu Črnci (93 milijonov), gradnja hleva, obnova nasadov in nakup mehanizacije na Vinogradniškem gospodarstvu G. Radgona z obratom pri Vidmu (137 milijonov), gradnja hleva, obnova nasadov in nakup mehanizacije na Vinogradniškem gospodarstvu Kapela (50 milijonov), gradnja hleva v kmetijski delovni zadrugi Žepovci (16 milijonov), gradnja hleva in skladišča kmetijske zadruge Radenci (14 milijonov dinarjev) in rekonstrukcija podjetja »Elrade« v Gornji Radgoni. V načrtu so tudi naložbe v gostinstvu in trgovini.

V kolikor bodo letos sproščena sredstva zdraviliškega zavoda Sl. Radenci, omenjajo pristojni za prihodnje leto velike načrte: graditev novega hotela pri »Terapiji«, letnega kopališča, ureditev javne razsvetljave, nove pralnice in gostišča s tujskimi sobami. Omenjajo tudi, da je nujna v občini v zvezi s povečanim turizmom in bližnjim malim obmejnim prometom s sosednjo državo Avstrijo ureditev primerne gostišča na Kapeli, ureditev Negove, kjer namera-

narjev, kar se bo moralo izredno odraziti v povečanju proizvodnje in zboljšanju proizvodnih procesov.

Se vedno bodo v močnem zaostanku negospodarske investicije za šolstvo oziroma prosveto in kulturo, zdravstvo, komunalno dejavnost in podobno. Družbeni načrt predvideva v te namene le 128 milijonov dinarjev, od tega za stanovanjsko graditev 96 milijonov dinarjev. Čeže, da bodo dogradili letos v radgonski občini okrog 50 stanovanj: v Apačah, Sl. Radencih, Gornji Radgoni in pri Vidmu. V šolstvu je predvidena v zadržnem domu v Podgorju graditev nižjerazredne šole, ostala

sredstva pa so namenjena za vzdrževanje šol in večja popravila. Kakor lani videnska, bosta letos dobili vodovod tudi Apaška in radenska šola. V načrtu je tudi dograditev prosvetne dvorane in telovadnice v Apačah in Radencih. Nekaj več sredstev bo letos za komunalno dejavnost in to predvsem za ureditev mesta ter dveh občinskih cest: negovske in ceste Rožički vrh—Hrastje—Mota.

V zdravstvu predvideva družbeni načrt letos dokončno ureditev zdravstvene postaje, ki je sedaj v zasebnih prostorih, in opremo otroškega dispanzerja v G. Radgoni.

Bj. S.

Z okrajne skupščine Zveze borcev v Murski Soboti Zbiranje zgodovinskega gradiva in skrb za otroke padlih borcev

V Pomurju so zbrali že veliko zgodovinskega gradiva iz NOB in predvojnega obdobja, ki ga bodo objavili v posebnem zborniku — Večjo skrb vzgoji otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja

V soboto je bila v Murski Soboti skupščina okrajnega odbora Zveze borcev, katere so se udeležili predsednik OLO Rudi Čačinovič, organizacijski sekretar OK ZKS Franc Skoberne in drugi gostje ter 61 delegatov. O delovanju organizacije Zveze borcev v minulih dveh letih je poročal predsednik OO ZB Rudi Rapl.

Iz poročila in razprave je bilo razvidno, da Zveza borcev v Pomurju predstavlja močno politično organizacijo, ki se aktivno poglablja v družbene probleme ter s svojim delom doprinese pomemben delež pri izgradnji socialistične skupnosti. V okrajni deluje 6 občinskih in 25 osnovnih organizacij ZB, ki zajema-

jo čez 1700 članov. Večina članov se aktivno udeležuje v javnem in družbenem življenju, zlasti pa so bili člani ZB aktivni pri zbiranju zgodovinskega gradiva iz NOB. V ta namen deluje pri OO ZB posebna komisija, ki vneta zbira gradivo za izdajo osrednjega zbornika, ki bo zajel obdobje 1919—1945.

Pri zbiranju zgodovinskega gradiva so bili zlasti uspešni v občini Gornja Radgona, kjer bo zbirka kmalu prerasla v muzej, v občini Ljutomer pa je treba med drugimi pohvaliti prizadevanost prleških študentov. Muzej v Murski Soboti sicer hrani že veliko dokumentov iz NOB, vendar zbirka še daleč ni popolna.

Ko so razpravljali o gmo-tnem stanju bivših borcev, so ugotovili, da 75 članov nima primernih stanovanj, nekateri pa so — deloma po lastni krivdi — brez stalne zaposlitve. Največ problemov v tem pogledu iznašajo bivši borci v Apaški dolini. Mladina odhaja, starejši ljudje pa niso sposobni za delo. Za zdravljenje bolnih članov ZB so največ

storili v občini Gornja Radgona, kjer je občina dodelila v ta namen izdatna sredstva.

V Pomurju so po osvoboditvi odkrili 80 spomenikov in spominskih plošč. Skupščina je bila mnenja, da bi namesto novih spomenikov vzdali spominske plošče na šole ali druge javne objekte.

Zveza borcev posveča vso skrb vzgoji otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. V okrajju je takih otrok 145. Vsi ti otroci obiskujejo razne šole ali se drugače usposabljaajo za poklic. Partizanski otroci so v minulih letih dvakrat letovali ob morju. Vzdrževanje otrok je sicer urejeno, vendar bo treba odpraviti razlike v stipendijah, oziroma prispevkih med otroci padlih borcev ter ostalimi.

Med razpravo so opozorili na zanemarjena grobišča padlih borcev rdečearmejev in drugih, kar bo treba čimprej urediti.

Zvezo borcev čakajo letos, ko praznujemo 15. obletnico osvoboditve, posebne naloge. Gre za vsestransko politično dejavnost in oživljanje tradicije NOV, za pravilno vzgojo otrok padlih borcev in druge naloge. Pred zaključkom so izvolili novo okrajno vodstvo ZB ter sprejeli ustrezne sklepe za nadaljnje delo.

DVOJNI POGLEDI NA LASTNINO

- PORAVNALNI SVETI IN »PRAVNIKI« BREZ DIPLOM
- DVOJNE MERE ZA ODGOVORNOST KAZNIVIH DEJANJ S KATERIMI JE OSKODOVANA DRUŽBENA LASTNINA?
- TUDI V PODJETJIH BI BIL POTREBEN PODOBEN ORGAN KOT SO PORAVNALNI SVETI
- OKROŽNO SODISČE OPRAVICUJE OBSTOJ

Našega razgovora o delu poravnalnih svetov in o nekaterih drugih vprašanjih so se udeležili načelnik Tajništva za notranje zadeve OLO Murska Sobotna HENRIK RIBIČ, okrajni javni tožilec VILKO BEGUS in pomočnik tožila VIDA KOSIJEVA, sodnika okrajnega sodišča VANEK ŠIFAR, VLADO REGVAT in sodnik okrajnega sodišča VENDEL MATUS.

Poravnalni sveti so šele pričeli delovati, pa so že močno posegli v vsakodnevno problematiko ljudi. Drobni spori, ki so prej polnili arhive sodišč, sicer niso prenehali, toda poravnalni sveti jih laže in mnogo hitreje rešujejo. V arhivih bi našli na kupe sodnih zadev iz vsakdanjega življenja: spori zaradi meja, prevzitivkov, pretepev itd. Prejšnja leta so vsako leto registrirali v Murski Soboti do 1000 spornih zadev, ki so spadale v pristojnost okrajnega sodišča. Letos jih je v prvih treh mesecih le okrog 100, kar kaže, kakšno delo opravljajo poravnalni sveti. Niso pa uspeli pred poravnalnimi sveti obravnave zakonskih razvez. Zakaj? Pravniki so mnenja, da se ljudje bojijo, da pri takih razpravah »javnost ne bo izključena«. Morda bo v tem pogledu potrebna posebna oblika dela poravnalnih svetov? Ob skromnih izkušnjah obstaja to vprašanje odprto.

»NA SODISČU LAHKO LAŽES, TU PA NE BOŠ!«

Nekako tako bi lahko orisali odnos poravnalnih svetov do svojih klientov. V tem je tudi uspešnost razprav, saj člani svetov dobro poznajo posamezne sporne zadeve, ljudi in okolnosti. Ni moč trditi, da s poravnalnimi sveti ni storjen odločen korak k likvidaciji pravaštva, ki je pri nas zelo pogosto: najprej gre za grške zemlje, drevo, končno za čast. Ob tolikih pravih seveda ni iz trte zvita trditve, da je vsak naš človek »košček jurista«.

Poravnalni sveti so povsod navezali stike s sodišči, njihovo delo pa spremljajo tudi odbori SZDL. Iz dosedanjega dela svetov je moč sklepati, da ne bi bilo napačno uvesti podobne organe tudi v gospodarskih organizacijah.

Zanimiva je ugotovitev, ki so jo sprožili udeleženci našega razgovora glede odgovornosti za kazniva dejanja, s katerimi je oskodovala družbena lastnina. Vse poverbe spadajo v pristojnost okrajnega sodišča. Disciplinske komisije sicer dobivajo predloge za obravnavanje posameznih dejanj, vendar je vprašanje, če je v vsakem primeru škoda povrnjena. Zato bi bilo prav, če bi pristojni organ pri ljudskem odboru vse take postopke zasledoval in ugotavljal, če je škoda poravnana. Kaznovalna politika pa nakazuje ta problem: uslužbenec v nekem podjetju poveri večji znesek denarja. Kaznivo dejanje obravnava sodišče, ki med drugim ugotavlja tudi to, da krivce vzdržuje veččlanska družina, še ni kaznovan itd. Rezultat vsega tega je lahko tudi pogojna kazen, ki daje storilec kaznivega dejanja možnost, da se nekako rehabilitira. Praksa kaže, da o takih primerih disciplinska sodišča v podjetjih ne razpravljajo. Pogosto pa so obravnave disciplinskih sodišč v primerih, ko gre za odtujitev na primer materiala in podobno. Rezultat te obravnave pa je navadno odpuščanje službe, kar je po teži krivde in izrečene kazni težko

primerjati s prejšnjim primerom.

Pravniki menijo, da se za pravilno reševanje takih vprašanj premalo dosledno potegujejo tudi organi samoupravljanja v podjetjih. V meštelih zasebnih pravih se ljudje »stolčejo« z izredno prizadevnostjo in trdoživostjo za košček zemlje, ki je morda vredna le nekaj tisočakov, pri upravljalcih družbenega imetja pa je ta občutek za lastnino mnogo manjši, čeprav gre morda celo za več stotisoč dinarjev. Tega seveda ni moč posploševati, vendar je v mnogih primerih tako. Zato so pri odkrivanju kriminala sodni in ostali organi pogostokrat osamljeni. Mnogo več bi lahko k temu prispevale tudi inšpekcije pri ljudskih odborih, ki pogostokrat le formalno in premalo poglobljeno opravljajo svoje delo. Ne gre za to, da postavijo vsakogar za najmanjši prestop pred sodišče; bolj bi morala priti do izraza vzgojna vloga inšpekcij, vsakodnevna pomoč in ugotavljanje vzrokov za pojav kriminala ali drugega kaznivega dejanja.

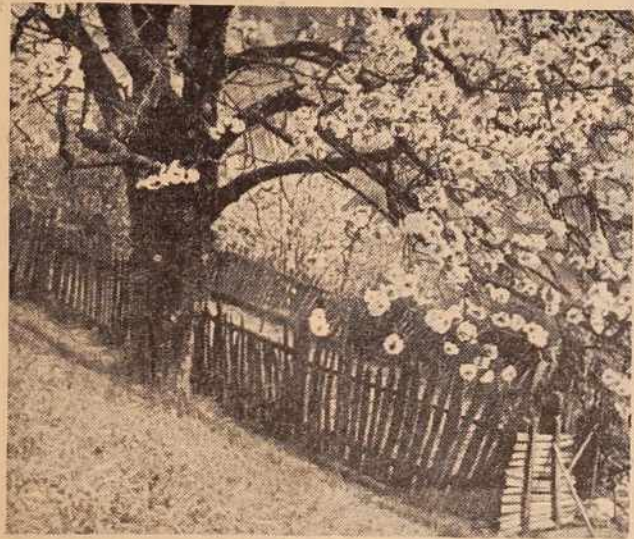
Med glavne ugotovitve razgovora sodi predvsem ta, da za odpravljanje kriminala niso odgovorni le organi TNZ in sodišča, marveč je potrebno pri tem sodelovanje družbe kot celote. Poravnalni sveti so tako sodelovanje že našli, toda tukaj gre le za ožji okvir iz pestre problematike od kriminala do pravne zaštite državljana in njegovih pravic.

Posebno poglavje kriminala je mladinski kriminal, ki ima v naših krajih predvsem materialne in socialne razloge: razdrojene družine, ki svojim otrokom ne nudijo družinske vzgoje in osnovnih materialnih sredstev. Pri reševanju teh vprašanj pomagajo preprečevati mladinski kriminal tudi skrbstveni organi. Skratka: na vsakem koraku je prizadeta skupnost, če pristojni organi ne dobivajo za reševanje te problematike dovolj pomoči od skupnosti same.

V to obširno področje se je vključilo tudi naše okrajno sodišče. Kljub temu, da še ni dolgo, odkar je bilo ustanovljeno, je okrajno sodišče v M. Soboti že pokazalo določene uspehe. Ob niemu pridobila na pomembnosti tudi okrajna sodišča, saj so ustvarjeni s temi pravosodnimi organi ožji stiki. Preceišni nomena pa je tudi to, da je prišlo noustanovitvi okrajnega sodišča v Pomurje večje število pravnikov-domaiinov, ki poznajo ljudi in razmere.

Iz našega razgovora bi lahko povzeli tak zaključek: v neštetih vprašanjih od imovinskih sporov, preko neodgovorne odnosa do družbene imovine in do kriminala, gre za ljudi. Zato je primerno, da sodeluje pri reševanju te problematike čim večje število državljanov. Poravnalni sveti, ki sicer zajemajo le del te problematike, so že na svojem namenu in po obliki dela organi, ki gre po tej poti. Prez dvoma pa so določene perspektive tudi drugod.

Juž Makovec

V PONEDELJEK SMO TAKOREKOC STOPILI V POMLAD. PRVI SPOMLADANSKI DAN JE BIL SICER PRECEJ MRZEL. TUDI VREMENOSLOVCI SO NAPOVEDALI SE NEKAJ MRZLIH DNI. TODA UPAJMO, DA SE BODO ENKRAT VENDARLE USTELI, KAJTI VCERAJ IN DANES IMAMO LEPO SPOMLADANSKO VREME. CEPRAY SE HLADNA SAPA SE NE MORE POSLOVITI. KLJUB TEMU, DA LETOS NI BILO V POMURJU SKORAJ NIC SNEGA, KONCEM MARCA SE NI NOBENEGA CVETJA, TODA TUDI TO PRIDE.

Jutri zasedanje obeh zborov OLO

Odborniki obeh zborov OLO Murska Sobotna bodo jutri razpravljali o delu okrajnih inšpekcij v preteklem letu.

Okrajni inšpektorat dela je lani posvečal glavno pozornost higijenski urejenosti delovnih prostorov in izvajanju predpisov Zakona o delovnih razmerjih. Ni pa uspelo inšpektoratu zmanjšati s preventivnimi ukrepi števila nezgod, saj zdravstvena služba ugotavlja, da je bilo lani 1674 nesreč pri delu, kar je 53.854 neproizvodnih dni. Zavod za socialno zavarovanje je moral

plačati obolelim čez 59 milijonov dinarjev hranarine.

Inšpekcija je med letom ugotovila pri posameznih gospodarskih organizacijah 771 neprimernih delovnih mest in prav tako precejšnje število nezavarovanih strojev, poleg tega je bilo lani izdanih 99 nezakonitih odpovedi delavcem in 12 uslužbencem, dočim so nekateri zasebni obrtniki kršili predpise glede vajencev.

Poleg poročila o delu okrajnega inšpektorata za delo bodo na zasedanju razpravljali še o delu tržne in kmetijske inšpekcije.

Poročila o delu inšpekcij

Za ločeni seji predvideva dnevni red zasedanja sklepanje o spremembi Odloka o notranji organizaciji upravnih

organov OLO Murska Sobotna ter sklepanje o poroštenih izjavah nekaterim gospodarskim organizacijam.

ODHOD 9. PMDB »ŠTEFAN CVETKO«

Deveta PMDB »Štefan Cvetko« bo odšla na avtomobilsko cesto čez teden dni, to je v četrtek, 31. marca 1960 ob 3.50 uri jutraj. To bo specialna traktorska brigada in bo ostala na delovišču prav tako dva meseca, kot vse druge. Za to brigado je med mladino veliko zanimanje. Do sedaj se je

prijavilo za odhod v brigado že 115 mladincev, vendar pa še prijave vedno prihajajo. Okrajni in občinski komitei LM še vedno zbirajo prijave za odhod, zato naj se mladinci in mladinke čimprej prijavijo. Prijave zbirajo tudi vodstva aktivov LM in kmetijske zadruge.

OB LETOŠNJEM DNEVU MLADOSTI

Kmalu potem, ko je bil imenovan republiški odbor za proslavo Dneva mladosti, smo tudi v Murski Soboti imenovali okrajni odbor. V tem odboru so zastopana vsa društva in organizacije, ki vključujejo v svojih vrstah mladino. Okrajni odbor je na prvi seji sklenil, da se bodo v najkrajšem času formirali tudi občinski odbori za proslavo Dneva mladosti. Vseopovsod tam, kjer so že ti odbori, so sprejeli okvirne programe za proslavo v občini, dokončnega okrajnega programa pa še ni.

Cilj letošnjega praznovanja Dneva mladosti je, da v času pred dnevom in še tudi kasneje poži delo mladine na vseh področjih. LM in druge organizacije se morajo truditi in pomagati odborom za proslavo, da bodo lahko zajeli čim širši krog mladine, predvsem delavske in kmečke. Da pa bo praznovanje uspešno, je potrebno začeti že prej. Odlašanje vseh prireditev, tekmovalij in nastopov na sam Teden mladosti se je pokazalo kot neuspešno. Tako smo obsipali našo mladino v nekaj dnevih z vsemogočimi prireditvami, ki pa prav zaradi tega niso bile dovolj kakovostne. Letos smo začeli s praznovanjem zelo zgodaj, že v februarju. Okrajni komite LMS je razpisal tekmovalje v počastitev V. kongresa SZDLJ in Dneva mladosti. To tekmovalje je zajelo vse aktivne v Pomurju, vsebuje pa dejavnost mladine na vseh področjih. Razpisane so tudi bogate nagrade za aktivne in občinske komiteje, ki bodo dosegli največ uspehov. Tudi enoletna akcija pionirjev in mladih zadrugnikov ter mladinskih aktivov je poživila dejavnost mladine, saj v njej sodeluje kar 25.000 pionirjev in pionirk, mladink in mladincev.

Mladinski aktiv v vaseh, v podjetjih in ustanovah je tekmujejo. Mladina na vasi dela v raznih manjših delovnih akcijah (griščah), preko aktivov mladih zadrugnikov pa sodelujejo s kmetijsko zadrugo.

Tudi mladina v podjetjih aktivno sodeluje v proizvodnji in se trudi, da bo petletni plan izpolnjen že v štirih letih. V tem času pa se tudi pripravljajo na volitve v delavske svete, kajti prav je, da v te organe pride čim več mladih sposobnih delavcev. Mladina na osemletkah se seznaja s prehojeno potjo SKOJ in KPJ ter spoznava program in dolžnosti članov LM. Z različnimi predavanji in razgovori jih starejši mladinci pripravljajo za sprejem v mladinsko organizacijo.

Da je mladina začela praznovati Dan mladosti že na vse zgodaj, nam kažejo tudi različne prireditve, predavanja ipd. Do sedaj so mladinski aktiv uprizorili že več kot 20

odskih del ter z njimi gostovali po sosednjih vaseh. Različnih predavanj se je v istem času, v dveh mesecih, udeležilo že nad tri tisoč mladincev.

Osrednja prireditev v okraju bo Festival telesne kulture Pomurja v času od 22. do 29. maja. Na tej prireditvi bo sodelovalo več tisoč mladih državljanov. Ob začetku festivala bodo tudi otvoritve stadiona »Hermes«, ki ga je gradila mladina. V Radgoni bo okrajna mladinska manifestacija 15. maja. Sodelovale bodo različne kulturno-umetniške skupine, telovadci itd. Poleg teh dveh pa bodo še vseopovsod po občinah proslavili Dan mladosti.

Karel Sukič

Zapisek z občnega zbora KZ Veržej

Več krme - več živine

Menda ni le naključje, da so občni zbori kmetijskih zadrug vsako leto bolj živahni. Tako je bilo preteklo soboto tudi v Veržeju: občnega zbora so se udeležili skoraj vsi člani kmetijske zadruge.

Najbrž zadrugniki ne bi pokazali tolikšnega zanimanja za občni zbor, če ne bi tudi med letom ugotavljali, da je zadruga, čeprav spada med manjše, dobro gospodarila.

Lani so sklenili s kmetovalci pogodbe za 162 hektarov pšenice in ostalih kmetijskih pridelkov. Nekoliko manj je bilo sklenjenih pogodb v vaseh Kristanci in Salinci, zato bo zadrugi svet letos posvečal večjo pozornost pogodbenemu sodelovanju v teh vaseh.

Kmetijska zadruga je dosegla lani lepe uspehe tudi pri pitanju živine. Nekateri zadrugniki, kot na primer Anton Novak iz Grlave dosegajo pri pitanju lepe uspehe. Kaže, da posvečajo posamezni zadrugniki temu vprašanju vsa skrb in tako nehoti prepuščajo kmetijski zadrugi, da obdeluje zemljo s stroji. V tem se je pokazala čisto enostavna računica: proizvajaj to, kar je

za skupnost najbolj potrebno in za kmečkega proizvajalca najbolj donosno.

Zadruga je kupila 23 holandskih svinj in dva merjasca pasme Landrace. Od tega imajo letos še okrog 100 pujskov-knižancev z nemško požlahtnjeno pasmo. Toda, zakaj še preveč kmetovalcev dela le poizkuse ali pa se učni primeri drugih? To ni značilno le za kmetovalce v KZ Veržej, marveč za mnoge zadrugnike tudi drugod. Za zadrugnike v Veržeju in okolici pa je ta ugotovitev vendarle nekoliko nerazumljiva, saj imajo v vsakem kraju že precejšnje število zadrugnikov, ki sporazumno s kmetijsko zadrugo brez čakanja in pomislekov preusmerjajo svojo proizvodnjo na bokane in goveje pitance in tako s svojimi uspehi dokazujejo, da so na pravi poti.

Na občnem zboru so se zadrugniki močno zavzemali za

ureditev hlevov, ki jih trenutno upravlja Vzgojalšče Veržej. Skoraj nerazumljivo je, da hoče vzgojalšče hleve kmetijskih zadrug takorekoč prodati. Organi upravljanja v zadrugi razumejo, da vzgojalšče nima dovolj stanovanj za učitelje, zato so tudi pristali, da dajo nekaj sredstev za gradnjo novih stanovanj pri vzgojalšču. Nikakor pa se ne strinjajo, da bi odkupili tudi hleve, ki jih vzgojalšče ne rabi.

Zadrugniki so na občnem zboru predlagali naj bi spet uvedli posnemalnice za mleko, saj že dalj časa ugotavljajo, da je škoda pitati živino s polnomastnim mlekom. Nekaj bo v tem pogledu potrebno ukreniti, kakor tudi povečati pridelok krme, kajti brez te zadrugniki ne bodo mogli dosegati zadovoljivih uspehov pri pitanju živine.

Občni zbor ni načel kakih novih vprašanj, to je tudi razumljivo, saj imajo zadrugniki vsakodnevne stike z vodstvom in z organi upravljanja v zadrugi. Uspeh tega sodelovanja pa se kaže predvsem v lepem dohodku, ki ga je dosegla zadruga v preteklem letu.

RAZGOVORI IN ZAPISKI O DELU SOCIALISTIČNE ZVEZE PRED V. KONGRESOM

Utrjevanje organizacije SZDL pri Vidmu

Organizacija SZDL pri Vidmu ob Ščavnici je sodila še pred nedavnim med organizacije s precej številnim članstvom. Po združitvi z organizacijo v Kraljevcih, ki ni imela dovoljnih pogojev za samostojen obstoj ter je imela tudi razmeroma majhno število članov, pa se je odstotek volivcev v članjih v SZDL, v videmski organizaciji občutno zmanjšal. Sodijo, da je trenutno v sedanji videmski organizaciji včlanjenih le okrog 33

odst. volivcev, vendar pa so sklenili, da bodo število članstva povečali ter zajeli vsaj 45 odst. volivcev.

Sicer pa je bilo tudi v organizaciji SZDL v Kraljevcih precej zanimanja za delo v organizaciji, vendar ni bilo primernih organizatorjev. Ugotavljajo tudi, da so tej organizaciji nudili poprej premajhno pomoč s strani občinskega odbora SZDL, zato želijo to nadoknaditi. Res pa je, da imajo težave zaradi pomanjkanja prostorov, vas pa je od Vidma precej oddaljena. Razna predavanja, za katera vlada veliko zanimanje, imajo v navadni kmečki hiši. Na zadnjih predavanjih so zabeležili izredno dober obisk.

Organizacija SZDL pri Vidmu je letos pripravila že vrsto predavanj. Največje zanimanje je bilo za predavanja o zavarovanju kmečkega prebivalstva in o Kardeljevem referatu »Problemi socialistične politike na vasi«. Pri Vidmu omenjajo, da bodo s podobnimi predavanji še nadaljevali, osrednji poudarek pa bodo dali povečanju števila članov.

-ko

TISINA

Pred dnevi je bil na Tišini sestanek predsednikov in sekretarjev vaskih organizacij SZDL in poverjenikov Prešernove družbe v vaseh Tišina, Tropovci, Gradišče, Petanjci, Vanča ves in Rankovci. Navzoči so sklenili, da bodo do aprila včlanili v SZDL 50% volivcev. V omenjenih vaseh je včlanjenih v SZDL: Tropovci 41 odst. volivcev, Gradišče 36 odst., Petanjci 33 odst., Tišina 31 odst., Rankovci 24 odst., Vanča ves 18 odst. volivcev.

Akcijsko bodo zaključili prvi dni aprila. V omenjenih vaseh je 89 naročnikov za knjige Prešernove družbe.

V BAKOVCIH

60 NOVIH ČLANOV SZDL

Novoizvoljeni odbor SZDL v Bakovcih je precej prižadeven, saj so letos sprejeli v Socialistično zvezo že 60 volivcev.

Na nedavnem zboru volivcev so vaščani kritizirali Vodno skupnost, ki je z bagerjem poškodovala most čez murski rokav. Letos nameravajo urediti v Bakovcih glavno vaško cesto.

Med najboljšimi krajevnimi odbori SZDL je Cankova

Po vsej soboški občini poteka te dni predkongresna akcija za pridobivanje novih članov SZDL. Med najboljše odbore spada Krajevni odbor SZDL Cankova, kateremu je uspelo včlaniti v Socialistično zvezo 300 novih volivcev. V Domajncih, kjer je 220 volivcev, je bilo do nedavna le 27 članov Soc. zveze. Pred kratkim so sprejeli 91 novih članov. O uspehih akcije poročajo

tudi iz Kuzme, kjer so pridobili 95 novih članov. V Mačkovičih 89, v organizaciji Selofokovci 74, v Bogojini 58 in v Gederovcih 42 novih članov. V vasi Trdkova je včlanjenih v Socialistično zvezo le 5,6% volivcev. Podobno kot v Trdkovi je tudi v Krogu.

V obeh krajih krajevni odbori SZDL doslej niso uspeli, da bi zvišali število članov Socialistične zveze.

NAŠA AKCIJA:

OCENA LJUTOMERSKE POSTREŽBE

Zakaj se Ljutomerčani vse pogosteje pritožujejo nad postrežbo v nekaterih prodajalnah ter gostilnah? Ali je postrežba zares tako slaba? — Na ta vprašanja je nekoliko težko odgovoriti, bilo pa bi napačno trditi, da je s postrežbo vse v redu. Jasnejši odgovor na ta vprašanja smo skušali dobiti z nedavno kontrolo, katero smo izvedli v nekaterih lokalih

□ V trgovinah s špecerijo — te so bile v programu med prvimi — nismo našli kakih večjih nepravilnosti, zato bi bila vsaka večja kritika na račun postrežbe skorajda odveč. Ne bi pa bilo pretirano, če bi dejali, da v njihovih skladiščih ni najboljšje urejeno ali pa so bila mogoče samo takrat neoposredovana. Tudi v zelenjadni trgovini »Jagoda« niso imeli kdove kako pospravljeno, vendar je razumljivo, saj imajo zelo tesne in skorajda neprimerne prostore. Kupec so bili v glavnem dobro postreženi. Nekateri gospodinjje so sicer nekoliko godrnjale, češ zakaj ni tega ali onega na zalogi, vendar izgleda, da ni vsega kriv prodajalec, ampak predvsem dobavitelj.

□ Preden smo stopili v mesnico, smo prekontrolirali težo mesa, ki so ga kupec pravkar kupil. Tehnice so pokazale točno težo, celo nekoliko več, pa tudi kvaliteta mesa ni bila ravno slaba. V mesnici, ki je sodobno opremljena, so imeli skoraj vsega na zalogi, ker je bila sreda, slabša pa je zaloga na tisti izbira ob sobotah in pred prazniki. Takrat se — tako so povedali potrošniki — najbolj čuti pomanjkanje kvalitete govedine in teletine. Seveda zaradi tega pogosto napadejo z očitki prodajalca, ki pa verjetno le ni vsega kriv. Če sploh kdo v tej zvezi zasluži kritiko, potem je to le podjetje »Simentalka«, ki se očividno prav nič ne trudi, da bi v svoji mesnici začelo prodajati kvalitetnejše meso! Ni torej čudno, če se Ljutomerske gospodinjje sprašujejo: »Mar je za Ljutomerčane res vse do-

bro?« Sicer pa upajmo, da bodo Ljutomerčani kmalu lahko dobili tudi kvalitetnejše meso...

□ V pekarni »Kruh-pecivo« je bil precejšen vrvež. Pred kratkim so začeli z zavijanjem kruha, vendar so se tega bržčas že naveličali in sospet začeli prodajati po stari navadi. Stehali smo nekaj kosov kruha. Tehnica je poskakovala: 92, 102, 99 in podobno. Tudi teža žemlj je bila ustrežna. Drži pa, da ne bi bilo napak, če bi Ljutomerski

Razgovor s tržnim inšpektorjem Tonetom Glogovškom

peki pripravili za pecivo nekoliko kvalitetnejše testo. Potrebno pa bi jim bilo zastaviti vprašanje: ali ne spada v pekarno tudi primernejša tehnika?

□ Potem, ko smo z nekaj ljudmi preizkusili hitrost postrežbe v gostilni »Prleke«, ki ni bila ravno »ekspresna«, smo si ogledali še lokal. Ena natakarka je sicer imela beli predpasnik, na beli trak pa je menda pozabila, druga pa nam je zaupala, da ga ima v pranju. Pozneje smo izvedeli, da si morajo natakarkice v tej

gostilni same kupovati predpasnike.

Oprema v lokalu ni posebno dobra, vendar so se izgovarjali, da za to še nimajo finančnih sredstev. Toda, ali se ne da tudi s skromnimi sredstvi popraviti opremo, posebno nekatere stole, ki so bolj podobni gugalnicam?

Na račun kuhinje nismo dobili kakih večjih pripomb. Tudi abonenti so v glavnem zadovoljni. V kuhinji nas je pričakal nepričakovani prizor. Ko smo se zanimali za kuharico, so nam povedali, da je bolna. »In kdo jo zamenjuje,« smo vprašali. »Jaz,« se je oglašila ženska, ki je pravkar prala. Na štedilniku med ostalo posodo pa smo opazili še lonec s perilom... Brez dvoma bi jim lahko verjeli, da se to ne dogaja vsak dan, saj imajo svojo pralnico.

postrežbo s skrhanimi kozarci. In kaj pravijo abonenti? Glede kvalitete jedil nismo dobili nobenih pripomb, pa tudi za izbirčne so baje kuharice precej »elastične«.

Kaj ugotavlja tržni inšpektor V ZVEZI Z LJUTOMERSKO PRESKRBO IN POSTREŽBO SMO ZASTAVILI NEKAJ VPRAŠANJ OBČINSKEMU TRŽNEMU INŠPEKTORJU TONETU GLOGOVSKU

□ Ste med kontrolo v špecerijskih trgovinah opazili kake večje pomanjkljivosti?

— Pri nedavni kontroli kvalitete prehranbenega blaga smo ponekod ugotovili, da imajo na zalogi manjše količine blaga, kateremu je čas trajanja že potekel. Te smo predlagali v kazenski postopek, s čemer se je stanje izboljšalo.

□ Kako je z gostinstvom?

— Ker smo na turističnem področju, bomo morali v gostilnah opraviti vsaj največje pomanjkljivosti, predvsem pa nabaviti kvalitetnejša vina. Pri decembrski kontroli, ki smo jo napravili skoraj v vseh gostinskih obratih v občini, smo poslali na analizo 18 vzorcev, od katerih je bilo kar 12 negativnih in le 6 z ustrežno kvaliteto. Napačno bi bilo trditi, da so vsi gostilničarji nepošteni, zato bi bilo potrebno prekontrolirati vino že pri proizvajalcu, oziroma pri podjetjih, ki z njim trgujejo. Po zakonu o tržni inšpekciji pa je za to pristojna le zvezna tržna inšpekcija. Nanjo smo se že v decembru obrnili s prošnjo, da nam pri kontroli pri dobaviteljih, vendar nam še doslej niso odgovorili.

□ Je kvaliteta kruha ustrežna?

— Pri analizi smo ugotovili, da je kvaliteta enotnega kruha ustrežna, nekoliko slabša pa je kvaliteta rženega kruha. Beli kruh, žemlje in pecivo pa ne ustrezajo kvaliteti iz moke tipa 400, iz česar sklepamo, da je tej moki primešana moka tipa 600, ki je cenejša.

□ Kaj ste ugotovili v mesnici?

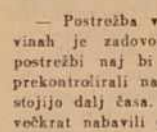
— Glede mesnice smo imeli že več pritožb, vendar pri preizkušnjah nismo našli nobenih nepravilnosti. Dejstvo pa je, da podjetje »Simentalka« lahko boljše meso ugodneje proda v druge kraje, v Ljutomeru pa ostane slabša kvaliteta.

IN KAJ PRAVIJO LJUTOMERČANI SAMI?

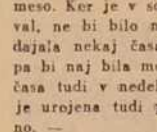
Malka Sitar:

POTREBNA BOLJŠA PRESKRBA S PERUTNINO

Inž. Franc Jalšovec:

MANJKA NAM KAVARNA IN GOSTIN. SKI VRTNI PROSTORI

Rudi Tomažič:

POSTREŽBA V GOSTILN. SE NI ZADOLJIVA

Janko Stolnik:

SODEČ PO UGOTOVITVAH IN IZJAVAH, KI SO JIH DOBILI, LAHKO ZAKLJUČIMO, DA S PRESKRBO IN POSTREŽBO V LJUTOMERU NI VSE V REDU. VSE TO PA DAJE ZELO SLABO OBETAJOČO PERSPEKTIVO LEŠOJŠI TURISTIČNI SEZONI, KI JE TIK PRED VRATI.

Milena Marjanovič: V LJUTOMERU MANJKA KVALITETNEGA MESA

— Kvaliteta kruha v pekarni je precej zadovoljiva, dobro pa bi bilo, če bi izboljšali tudi kvaliteto peciva ter še nadalje zavijali kruh. Kar zadeva mesnico, je res slabo, da domače podjetje, kot je Simentalka, ne daje za Ljutomer boljšega mesa.

— Postrežba v Ljutomerskih gostilnah je še vedno premalo solidna, predvsem manjka ekspeditivnosti. Mogoče to predvsem zaradi pomanjkanja višje kvalificiranega kadra. Brez pomislekov pa bi morali biti tudi gostje do natakarkov uvidnejši, ne da se nekateri zadržujejo v gostilni tudi čez polnoč.

Ugotavljam, da se je kvaliteta vina znatno izboljšala, ko so začele gostilne nabavljati vina od vinogradniških gospodarstev, ki imajo kvaliteta sorta vina.

Zaradi pomanjkanja obratov družbene prehrane in potrebe po zboljšanju prehrane, se je število abonentov v gostilnah precej povečalo.

Kljub temu, da gostinski obrati gledajo za opremo in obnovo loklov, da bi se gostje udobneje počutili, še to vprašanje ni doela urejeno. Nujno je, da gostilne čimprej odpravijo sedanje pomanjkljivosti, zlasti še zato, ker se bliža turistična sezona.

Sodeč po ugotovitvah in izjavah, ki so jih dobili, lahko zaključimo, da s preskrbo in postrežbo v Ljutomeru ni vse v redu. Vse to pa daje zelo slabo obetajočo perspektivo letošnji turistični sezoni, ki je tik pred vrati.

Janko Stolnik

"BELI LISTI"

Pred delnimi skupščinskimi volitvami v Argentini ○ Število atentatov peronovih pristašev vse večje — Metoda praznih, t.j. »belih volilnic« tudi 27. marca
○ Frondizjev načrt »Conintes« proti nasilju ○ Kakšen je položaj političnih sil ○ Perón upa, da se bo kmalu vrnil v domovino

POLOZAJ V ARGENTINI JE NENAVIDNO NAPET. V ZADNJIH NEKAJ DNEH JE 14 LJUDI IZGUBILO ŽIVLJENJE ZARADI ATENTATOV. PRED DNEVI JE PEKLENSKI STROJ EKSPLODIRAL V STANOVANJU MAJORJA CABRERE, ČLANA VOJASKE OBVEŠČEVALNE SLUŽBE, IN UBIL NJEGOVO HČERKO. NA POGREBU SO BILI TUDI UGLEDNI PREDSTAVNIKI PROTIPERONISTIČNE REVOLUCIJE. SLO JE ZA JAVNO DEMONSTRACIJO PROTI NASILJU, KI GA IZVAJAJO PRISTASI BIVSEGA PREDSEDNIKA TIK PRED VOLITVAMI V SKUPŠČINO.

V nedeljo opolnoči je vlada sklenila objaviti načrt »Conintes«, ki ga je naskrivaj pripravila kot ukrep »proti nasilju in sabotaži«. Naslednji korak bo razglasitev obsednega stanja, so opozorili izvalce nerodov. Sredi februarja je eksplodiralo skladišče bencina podjetja »Shelle« v predmestju Cordobe. Konec februarja so zabeležili dva atentata pri istem podjetju v Buenos Airesu. Prve dni marca so eksplodirale bombe v skladiščih podjetja »ESSO« in državne družbe »YPF« v Mar del Plati. Predsednik Frondizi je zato prepustil jurisdikcijo vojaškim

Direktna zveza

Sovjetski in ameriški tisk sta te dni pospela precej prostora nenavadnemu pismu, ki ga je urednik nekega ameriškega časnika poslal predsedniku Eisenhauerju in premieru Hruščevu. V njem predlaga, naj bi imela oba predsednika neposredno telefonsko zvezo. Če bi namreč kaka izstreljena raketa iz kakršnih koli tehničnih razlogov spremeniila smer leta, bi državnik lahko poklical drug drugega in sporočila: »Gospod predsednik, ena od naših raket je krenila s svoje prave poti. Nismo je mogli uničiti v letu. Prosim vas, da nam verujete, da gre za strahoten nesrečen primer, a ne za napad.«

Zadeva je prvi hip videti malce smešna, vendar z obo resnostjo opozarja na stanje, v katerem se je znašel svet. Ena, hoté ali nehoté narobe izstreljena raketa, lahko pomeni pričetek konca za vse človeštvo. Nasprotnik namreč utegne takoj »pritisniti na gumb...«

Urednik v pismu pristavlja: »Gentlemen, s spoštovanjem vama ponavljam stari rek: zaradi izgube žebila — izgubljen podkve, zaradi izgubljen konj, zaradi izgubljenega konja — izgubljen kraljestvo. Ali je zares treba izgubiti ves svet zaradi enega telefonskega poziva?«

Res, odgovorni bi se morali zamisliti. Vendar bi bilo bolje, da bi se sploh domenili o prepovedi atomskih bomb, daljnosežnih raket in drugih sredstev za množično uničevanje ljudi...

sodiščem ter posegel po izrednih ukrepih, ki jih v državi ni sodeč uporabljal od leta 1956. To se je zgodilo potem, ko so peronisti pognali v zrak stanovanje majorja Cabrere. Kdo so ti »neznaní storilci?« Na splošno trde, da je vse to tesno povezano s 27. marcem, ko bodo v Argentini izvolili polovico novih poslancev v Spodnji dom skupščine in tretjino senatorjev. Stranka predsednika Frondizija, ki je ob provincijskih volitvah lani dobila 10 do 20 odst. glasov, bi si morala tokrat priboriti najmanj 30 odst., oziroma 32 do 97 novoizvoljenih poslancev, če želi ohraniti absolutno večino v skupščini. In prav to želi preprečiti atentatorji ter njihovi gospodariji, pravijo v Buenos Airesu.

Toda to še ni vse. Volitve same pomenijo preverjanje splošnega položaja. Vzroki za nemire namreč ne leže samo v volitvah. Veliko vlogo pri tem imajo gospodarski položaj v državi in pa gospodarski ukrepi predsednika Frondizija. Posameznih političnih skupin kakih 20 milijonov prebivalcev ne kaže podcenjevati. Spominimo se samo kopice večjih in manjših stavk in z njimi povezano delovanje peronističnih elementov, ki so ponekod celo formalni uporniki gverilske skupine, te 62 peronističnih sindikatov v mestih!

Vlada se je morala lani bojevati s številnimi težavami, da bi prodrla s svojimi gospodarskimi in socialno

političnimi ukrepi, katere je l. 1958 predsednik obljubil volivcem. Dosej je rešil samo nekatere med njimi. Zavrl je inflacijo, vendar je ni zatrl. Življenjski stroški so izredno visoki, saj so se lani zvišali za 90 odst. Dr-

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović govori ob prihodu na atensko letališče

žavni proračunski primanjkljaj znaša 27 milijard pezov (3,3 milijarde dolarjev), ki ga bodo v najboljšem primeru znižali za 12 milijard. Industrijska proizvodnja je padla, ob-

tok denarja je močno porastel (v januarju je znašal 15 milijard pezov).

Nastane vprašanje, kako naj Frondizijeva vlada uresniči načrte, ki jih je razglasila ob prevzemu oblasti. Podporniki sedanje vlade pravijo, da bodo načrte uresničili, nasprotniki pa, da ne. Razprava o gospodarskem položaju v državi je že dolge mesece glavni predmet vseh tistih, ki žele ugotoviti položaj v državi, pa so pričeli izgubljati tla pod nogami. Znanec stavke trgovskih pomočnikov in poštinih nameštencev v januarju so bile tako gospodarske kakor politične narave. Nekateri voditelji stavkajočih

dežele pojavile gverilske skupine. Odred 50 dobro oboroženih uniformiranih ljudi je napadel policijsko postajo v Friasu, ki šteje 20.000 prebivalcev.

Ali imajo ti ljudje kakršne koli stike z nekdanjim predsednikom Peronom? Policija je našla nekaj skladišč streliva ter hrane in opreme. Nekaj gverilcev je tudi ujela, vendar ni med njimi našla tistih, ki bi lahko odgovorili na to vprašanje. Sam Perón, ki se je pred nedavnim pojavil v Spaniji, molči. Ko je februarja zapuščal Dominikansko republiko, je izjavil: »Vrnil se bom v domovino morda že jutri ali pa čez nekaj mesecev.«

Peronovi pristaši, tako imenovani »beli«, so, kot sami pravijo, s tem odhodom močno prizadeti. V javnosti pa tega ne kažejo. Z vsemi razpoložljivimi sredstvi agitirajo v predvolilni kampanji na izvirni način.

TELEGRAMI

○ Skupina oboroženih mož je skušala v ponedeljek ubiti kandidata za predsednika Bolivije Walterja Buevara. (AP)

○ Maroška vlada je zaprosila organizacije Rdečega križa iz 84 držav, naj pomagajo zgraditi v Novem Agadiru bolnišnico na razvalinah stare. (A)

○ Ameriška sindikalna konfederacija AFL-CIO je znova zahtevala od Kongresa, naj zviša tako imenovano minimalno delavsko mezdo od 1 dolarja na uro na 1,20 dolarja. (Tanjug)

○ V glavnem mestu Bolivije se je pred dnevi uprla garnizija. V spopadu z vladnimi enotami je padlo 10 oseb, kakih 30 pa je bilo ranjenih. V mestu vlada sedaj spet red in mir. (AFP)

○ V Bolgariji so te dni pričeli boj za varčevanje črnih in barvnih kovin. (Tanjug)

○ Petdeset kilometrov južno od kolumbijskega glavnega mesta Bogote je treščil avtobus v prepad potem, ko se je skušal izogniti dvema voziloma, ki sta mu prihajali naproti. Trinajst oseb se je ubilo, 20 pa ranilo. (Reuter)

Ker je sodanja oblast prepovedala peronistično justicijsko stranko, pozivajo volivce, naj glasujejo z izročitvijo praznih, t.j. »belih listov«. Na drugi strani pravijo, da bo prav od »belih« odvisen izid volitev.

Pristaši nekdanjega predsednika operirajo z gospodarsko-socialnimi težavami in pri tem računajo na veliko število »belih listov«, ki so jih njim naklonjeni volilci po njihovih navseh doslej dajali v volilne skrinjice. Peronisti so na volitvah v ustavodajno skupščino l. 1957 dobili v obliki takih listov več kot dva milijona glasov. (Sam Perón je leta 1954, ko je bil na oblasti, dobil 4.745.000 glasov). To pomeni, da so številčno najmočnejše gibanje v Argentini. Ta moč se odraža tudi v rezultatih provincijskih volitev. V pričetku decembra so »beli« v provinci Južni dobili 25.300 glasov, vladna radikalna stranka pa 18.800. V provinci La Pampa je bilo to razmerje 21.116 proti 20.837 v korist »belih«. Ali ne razodevajo te številke razpoloženja po vsej državi?

Peronistični voditelji seveda v predvolilni kampanji ne nastopajo z geslom o vrnitvi peronovega režima, temveč le proti gospodarski in socialni politiki vlade. Pri tem niso sami. Skupno z njimi se za volitve s praznimi listi zavzema tudi KP Argentine, ki so jo oblasti prepovedale. Na drugi strani se za simpatije 10 milijonov volivcev bojuje 16 političnih organizacij, med njimi pet velikih strank: UCRI (radikalni predsednik Frondizija), UCRP (narodni radikalni), Konservativna unija, socialisti in krščanski demokrati.

Predsednik Frondizi je privolil v načrt »Conintes«, vendar mu ni lahko. Desnica mu očita, da sodeluje s peronisti (ker so ga ti podprli na volitvah l. 1958), peronisti ga obtožujejo, da je izdal interese naroda in države, KP pa v posebni deklaraciji pravi, da je vlada z načrtom »Conintes« brez opravičila poglaval deželo v položaj notranje vojne ter naredila »prvi korak proti ureditvi vojaške vojaškopolične diktature. Po omejenem naletu so 18. marca zaprli več sto ljudi v Buenos Airesu. Za razpoloženje pred volitvami vsakakor zelo neprimerna zadeva — za vlado!

PRIJATELJSKI OBISK

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović se te dni mudi na uradnem obisku v Grčiji. V razgovorih z grškimi državniki naj bi našli nova pota za razširitev dvostranskih odnosov predvsem na gospodarskem področju. S svojim obiskom vrača nedavni obisk grškega vladnega podpredsednika Kanelopulosa v Jugoslaviji ter v nekem smislu tudi nadaljuje tedaj započete razgovore v Beogradu.

Pogosti obiski jugoslovanskih državnikov pričajo o tem, kako trdne so vezi, ki povezujejo Grčijo in Jugoslavijo in kako močne so težnje, da bi medsebojno sodelovanje čim bolj okrepili in posilobili. Pri tem dežel ob Vardarju ne motijo razlike v družbeni in gospodarski ureditvi ter določeni splošni nazoru o nekaterih mednarodnih vprašanjih. Poglavito je enakopravno sodelovanje brez kakršnega koli omešavanja v tuje notranje zadeve.

Ne pretiravamo, če trdimo, da predstavlja tako jugoslovansko-grško sodelovanje pomemben činitelj trdnosti na Balkanu. Kaže tudi drugam, kakšni naj bi bili odnosi med balkanskimi narodi. To sodelovanje je hkrati tudi pomemben delež splošni evropski stvari, posebno sedaj, ko se zahodni in vzhodni svet pripravljata na veliki majski razgovor v Parizu.

Beograjski pomenki

OBISK MINISTRA KREISKEGA — PRICETEK TESNEJSEGA SODELOVANJA

Avstrijski zunanji minister Kreisky in državni tajnik za zunanje zadeve Popović sta v petek podpisala dodatni sporazum o ureditvi malega obmejnega prometa, konzularno pogodbo, sporazum o sodelovanju pri zaščiti rastlin in sporazum o priznavanju izvajanja sklepov sodišč ter poravnavi, sklenjeni pred izvoljenimi sodišči v trgovskih zadevah. Pozneje je visoke avstrijske goste sprejel podpredsednik Kardelj, v soboto pa predsednik Tito na Brionih.

Kakor kaže, pomeni obisk avstrijskega zunanjega ministra po daljšem premoru prvo resnejšo zamenjavo mnenj o nekaterih nerešenih vpraša-

Jugoslovanski podpredsednik bo s svojimi gostitelji obravnaval vsa sodobna vprašanja dvostranske narave. Poseben poudarek bo veljal gospodarskim stikom, ki jih je mogoče nazval obširni blagovni zamenjavi še bolj razširiti. Pri tem ne smemo pozabiti, da so se v zadnjih 12 mesecih gospodarski in drugi odnosi med obema sosedama silno razmahnili.

Tako sta obe deželi naredili velik korak naprej pri razvoju majhnega obmejnega prometa, ki sta ga obe bladi podpirali lani. Nedavni sestanki mešanih komisij so pokazali obojestransko željo, naj bi po sistemu razvijali sodelovanje v raznih gospodarskih panogah, v turizmu itd. Trgovinska zamenjava med obema deželama z uspehom napreduje, vendar je mogoče razširiti. Vse kaže, da se bodo razgovori v Atenah nanašali tudi na jugoslovansko sodelovanje v grških načrtih gospodarskega razvoja. Naša država je namreč industrijsko dovolj razvita, da lahko v raznih oblikah sodeluje in pomaga gospodarskemu razvoju Grčije.

Kakor vedno doslej, lahko pričakujemo od obiska jugoslovanskega podpredsednika konkretne sklepe. Jugoslovani bomo pozdravili vsako odločitev, s katero bosta obe deželi izpolnili in poglobili sodelovanje.

OD TEDNA DO TEDNA

BEN GURION V WASHINGTONU IN LONDONU

LONDON — Izraelski ministriški predsednik Ben Gurion se je pred

dnevi mudi na uradnem obisku v Washingtonu, kjer se je sestel tudi z zahodnonemskim premierom Adenauerjem. V Londonu naj bi se po-

zneje, kot poročajo, dogovoril o novih pošiljkah orožja. Londonski krogi s tem v zvezi opozarjajo, da se britanska vlada zavzema za ravnotežje v oborožitvi med arabskimi deželami in Izraelom. To ravnotežje se je sedaj nagnilo v prid Arabcev.

KRVAVE DEMONSTRACIJE

JOHANNESBURG — Policija v mestu Sharpeville, kakih 96 milj od Johannesburga, je pričela streljati na množico domačinov, ki so protestirali proti rasnemu zapostavljanju. Po prvih vesteh sodeč je pri tem ubila 56 oseb, kakih 160 pa ranila. Oblasti so zaprosile za vojaške okrepitve, ker se spopadi golorokih domačinov s policijo nadaljujejo.

O demonstracijah in spopadih poročajo tudi iz drugih južnoafriških mest. Policija je zaigala več črnih vasi v bližini Johannesburga in Capetowna. Zaprla je predsednika organizacije Vseafriškega kongresa ter mnoge ugledne politične in sindikalne prvake.

KRIZA V RIMU TRAJA DALJE

RIM — Po brezuspešnih pogajanjih s političnimi prvaki italijanskih strank je mandat za sestavo nove italijanske vlade Segni vrnil mandat predsedniku republike Gronchiu. Ta je nalogo zaupal enemu prvakov levega krila, krščansko-demokratske stranke Tamborinju, ki bi skušal najti zavezništvo za koalicijsko vlado med socialnimi demokrati in republikanci, medtem ko bi jih Nenni-jevi socialisti podprli.

UMOR IZ MASČEVANJA

LITTLE ROCK — Neznani storilci so v nedeljo ubili Eugena Smitha in njegovo ženo. Kaže, da gre za maščevanje rasistov, ker se je pokojnik zavzemal za ukinitve rasne diskriminacije do črncev.

BOJKOT RASISTOV

Cinična izjava južnoafriškega vladnega predsednika ○ Uzakonjeno belo gospodstvo nad črnopoltimi domačini ○ Primer rasne nestrpnosti in nacionalnega zatiranja ○ Bojkot — simbol mednarodne solidarnosti

»Nikar ne kupujte južnoafriškega blaga! Bojkotirajte južnoafriške izdelke!« Lepake te vrste lahko srečaš po vseh londonskih ulicah ter ostalih angleških mestih. Na pobudo angleških sindikatov (Trade Union) naj bi ves mesec marec odklanjali blago, ki prihaja iz Južne Afrike unije. Akcijo podpira tudi britanska laburistična stranka, liberalna stranka ter mnoge politične, družbene in zadržne organizacije.

Gre za odločen protest proti rasizmu v tej južnoafriški deželi. Opozorila in protesti doslej niso pomagali. Večkrat so dvignili svoj glas tudi Združeni narodi, vendar so njihove spomenice ostale le prazna črka na papirju. »Vse resolucije take narave imajo navadno svoj konec na istem mestu,« je pred nedavnim dejal južnoafriški ministriški predsednik Verwoerd, »v moji košari za odpadke.« Mednarodna javnost je seveda ogorčena sprejela take rasistične izjave.

Predsednik južnoafriške vlade in njegovi pristaši svoje politike do črncev ne imenujejo fašizem, temveč »apartheid«. Vendar razlika ni velika. Gre za srednjeveške, nazadnjaške nazore, ki jih spremlja pojav nečloveškega ravnanja. Beli doslej izkoriščajo domače prebivalstvo na vse načine. Trije milijoni belcev vladajo brez pedsodkov 11 milijonom »obarvanih« (9,8 milijona črncem in 1,4 milijona mešanecem), ki so brez političnih in človeških pravic.

○ Novi čas je šel molče mimo Južnoafriške unije. Belci ne slišijo (ali nočejo slišati) glasov črnega

kontinenta, ki terjajo enakopravnost in svobodo. Beli gospodarji imajo v svojih rokah skoraj 90% vseh obdelovalnih površin. Domačini morajo za majhen kos zemlje, ki ga obdelujejo za svoj račun, 180 dni v letu delati na posestvu belega človeka. Tak je zakon. Proti njemu se ni

znamenja dvignjenega palca. Demonstrantke iz Johannesburga peljejo v zapor. Dvignjeni palec pomeni znamenje svobode

mogoče pritožiti. Delovna sila za belce-veleposelnika ne predstavlja težave. Kadarkoli jo potrebuje, se obrne na upravo ječ, ki so polne domačinov.

○ V rudnikih in industriji, ki je izključno v rokah belcev, delajo črnci pod najtežjimi pogoji. Črncem dodeljujejo povsod najtežja in najbolj groba dela. Navzlic temu prejajo le deseti del mezd belega delavca. Na drugi strani je zakonodaja glede obdavčitve širokogrudnejša. Črnci postanejo že z osemnajstim letom davčni obvezniki, belci pa šele z enaindvajsetimi! Rasisti pri tem računajo, da traja povprečna življenjska doba črnopoltega domačina — 30 let. Treba ga je torej izkoristiti, dokler je še čas...

Rasno ločitev izvajajo dosledno. Črnci se po mestih ne smejo mešati z belci. Živeti morajo v posebnih mestnih četrtih, ograjenih z bodičasto

žico, ki so precej podobne koncentracijskemu taborišču. Ta »življenjski prostori« smejo zapustiti z dovoljenjem belega delodajalca. Ponoči ne smejo skozí naselja belcev. Če se približajo beli hiši, streljajo nanje.

Utrinki

Oblasti prepovedujejo vsakršno politično združevanje črncev, toda odpor vse bolj raste. Domačini sami brez besede bojkotirajo vse tiste trgovce, ki so znani rasisti. Kako močan je ta odpor, kažejo novice, da namerava vlada sprejeti zakon, po katerem bo kaznovala vsakršno demonstrativno izražanje nezadovoljstva.

Južnoafriški rasizem ne popušta. Zato pa raste po svetu odpor proti takemu ravnanju. Anglija ni edina dežela, ki skuša z bojkotom prizadeti bele rasiste na gospodarskem področju. Podobno akcijo pripravljajo sindikati na Cipru, na Malati in v nekaterih drugih afriških deželah. Tudi sindikati skandinavskih dežel so se odločili za bojkot. Kaže, da bosta tudi Zahodna Nemčija in Belgija zaprli dotok južnoafriških izdelkov. To je vsakakor dostojen odgovor na cinizem gospoda Verwoerda.

„STRAST POD BRESTI“ NA SOBOŠKEM ODRU

Amatersko igrarstvo v Mur-
ski Soboti je minuli teden do-
seglo pomemben uspeh. Dram-
ska skupina domaćega DPD
Svoboda je na novem improvi-
ziranem odru v stari kino dvo-
rani uprizorila zahtevno delo
ameriškega dramatika O'Neil-
lovo »Strast pod brestom«.

Kakor nam že naslov drame
sam pove, gre v tej igri za
strast in ker v njej nastopajo
fizično in duhovno močni,
osebni, trdovratni, samoljubni
in trmasto ponosni ljudje far-
marskega ameriškega Zapada,
je tudi ta strast silna in usod-
na za vse, ki se ji predajajo.
Pohlep teh ljudi po farmi, de-
narju in zlatu se sprejme v
uničujočo strast, ki se ji pri-
druži še bolj strastno pozele-
nje po ženski oziroma moškem.
Ta dvojna strast je v
drami grozeča dinamična sila,
ki vrže jabolko spora med lju-
di na farmi pod bresti in jih
požene v medsebojno obraču-
navanje. Sedemdesetletni hrust
Efrajim Cabot, ki se je »zak-
lel, da jih bo dočakal stes-
je pravzaprav prvi podlegel
tej strasti. Mlad je prišel v te
kraje in se z nečloveško voljo,
v posmeh vsej okolici, lotil ka-
menitega sveta. In kamen mu
je rodil kruh. Prva žena mu je
rodila dva sina Simeona in
Petra. Garali so in kamen se
je spreminjal v rodovitno prst,
a njihova srca so postajala
kamen. Kamen jim je ubil
mater. Efrajim se je drugič
poročil in dobil tretjega sina
Ebna. Tudi srce druge žene
se je razbilo ob kamnu. Moški
so ostali sami na farmi in ga-
rali naprej. Vsak s kamnom v
sebi namesto srca in njihovi
vsakodnevni pogovori so bili
podobni obmetavanju s kam-
ni. V surovo življenje je pri-
nesla spremembo Efrajimova
tretja ženska, tridesetletna
tršata ženska Abbie Putman.
To je v resnici dogodek, ki
razplamti njihove strasti in po-
žene ves mehanizem drame
Strast pod brestom. Oba starejša
sinova demonstrativno odpo-
tujeta v Kalifornijo, kamor ju
žene pohlep po zlatu. Naj-
mlajši Ebn kmalu pred silno
žensko vitalnostjo lepe Abbie,
ki se je s starim Efrajimom
Cabotom poročila le zaradi
farme. Ves mehak ji pade v
naročje in Abbie mu odleži
naprej v neznanosti in razume-
vanju nadomešča prezgodaj
umrlo mater, obenem pa mu
nudi ljubeče žensko naročje.
Prabitna in neuničljiva sla
zgodnjepomladne rodovitne

zemlje je Efrajimovo hotenje
imeti sina naslednika še s tret-
jo ženo. Kar ne zmore več nje-
gova senilnost, opravi sinova
moška krepkost. Blaga far-
marska idiličnost vrže za kratek
čas kamen iz ljudi na far-
mi pod bresti. A strast kaj
kmalu rodi zločin, prežene iz-
pod brestov idiliko, vrne ka-
men Efrajimovi notranjosti in
ga za vselej priklene na ka-
menito farmo. Mlada dva pa
se s čustvom resnične ljubezni
samovoljno napotita skozi je-
čo novemu življenju naproti.

To je stržen drame Strast
pod brestom. Sicer pa se da še
veliko več povedati o njej.
Veliki dramatik O'Neill je
brezobzirno grabil ameriško
življenjsko stvarnost in jo
brez vsakih oleditev postavil
na oder. Vendar je tudi v naj-
grši vsakdanjosti znal odkri-
vati lepoto in je krutost živ-
ljenja prepletal z drobnimi li-
rizmi. Tako tudi vsi Caboti
kljub grobosti življenja na
farmi sredi kamenja znajo tu-
di drugače govoriti kakor pa
le obmetavati se z besedami
kot s kamni. Zazrejo se v le-
poto poletne noči in ko jih
spomin potegne v preteklost,
ali jih želja zvabi v prihod-
nost, so njihovi pogovori na-
enkrat blagi, meditirajoči in
polni neke otožnosti. Tak je
stari Efrajim predvsem ta-
krat, ko ga vsega omeha
strastna želja imeti sina na-
slednika še s tretjo ženo; tak
je Ebn, ko je ves skrušen pod
težo spomina na davno umrlo
mater; taka je Abbie, ko se v
njej vname žgoča ljubezen do
Ebna in — taka sta oba, ko ju
notranje povsem prelomi teža
zločina in se voljno uklonita
pravični kazni, s strastnim bre-
penenjem v sebi po skupnem
drugačnem življenju, ko bosta
prestala kazen.

Osrednje tri vloge so odigra-
li Vlado Sagadin kot Efrajim
Cabot, Jože Hradil kot Ebn
in Majda Potočnikova kot
Abbie Putman. Sagadin je se-
demdesetletnega Efrajima za-
igral z vso tisto prepričeval-
nostjo, ki nam je že poznana
iz njegovih prejšnjih kreacij
podobnih vlog. Temu je dodal
še surovo trštost in nenavad-
no življenjsko moč ostarelega
hrusta, vse v skladu s tekstom
in avtorjevimi zahtevami.
Vendar bi njegove kretnje
kljub vsemu morale biti še
bolj grobo oglate, trde in ne-
koliko zadržane, kakor pa
mladeniško gibčne in plesna
okretne. Hradil je odigral vlo-

go najmlajšega sina v začetku
na malec ležeren, tipično ame-
rikanski način (približen tip
iz westernov), pozneje, ko je
tekst tudi od njega zahteval
veliko strastnega hotenja, pa
je nihal med to ležernostjo in
silnimi izbruhi grobosti, potr-
te melanholije in strastne lju-
bezni do Abbie. Prepričal je
obakrat, kajti tako igro zahteva
vloga. Dragocena pridobi-
tvev za soboški oder je igra
Majde Potočnikove, ki je de-
lovala zelo osvežujoče in nas
presenetila z lepim zvočnim
glasom. Vloga je polna kon-
trastov in Potočnikova jo je
uspešno speljala do konca.
Spretno je znala hliniti ljube-
zen in predanost svojemu sta-
remu možu, a strastna ljube-
zen do Ebna je kar želela iz
njenega prijetnega glasu in
sveže zunanosti. Na koncu pa
ji je vendarle zmanjkalo kre-
ativnega ognja, kajti v zak-
ljučnem prizoru notranje zlom-
ljenosti in predanosti v uso-
do ni izrazila dovolj preprič-
ljivo. V začetnih prizorih sta
Vladimir Kukanja in Jože
Zrim solidno odigrala vlogi
Simeona in Petra.

Strast pod brestom je s pravil-
no realistično režijo posredo-
val soboškemu občinstvu Jože
Zrim. Zelo zahtevno sceno sta
na skopem prostoru v stari ki-
no dvorani pripravila prof.
Vlado Sagadin in Majda Po-
točnikova. Posrečena je bila

JOZA HORVAT-JAKI: »RITMI«

razrešitev notranjih prostorov
biše, tako da je dogajanje lah-
ko potekalo sočasno v več
prostorih — v dveh sobah ali
sobi in pred hišo. Gledalci so
bili s predstavo zadovoljni.
Vendar pa je tudi ta predsta-
va pokazala, da dobri polovici
soboškega občinstva še manj-
kajo osnovni pogoji za resnič-
no uživanje kulturnih vred-
not, predvsem gledališke
umetnosti. Prav zaradi tega
jim obisk gledališke predstave
ne pomeni nikakr svečan do-
godek in se zanj ne pripravijo
ne duhovno ne zunanje. Prav
bi bilo, če bi znali igralcem
pokazati svoje odobravanje in
zadovoljstvo na bolj hvaležen
način.
J. Ternar

Gostovanje SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ MARIBORA

Svet mračnjastva, podvojane
človeške podlosti, prekipeva-
jočih strasti vseh vrst, pozele-
nja mesa in čistihlepija, ki
nam ga slikajo ameriški pisa-
telji in dramatik XX. stoletja,
se zdi povprečnemu Evropejcu
skorajda neumljivo in zato se
naši prevajalci le neradi lote-
vajo tovrstnih ameriških knji-
ževnih del, ki pa so že deset-
letja bestsellerji knjižnega tr-
ga onstran velike luže.

Neprecenljivo bogatemu pe-
sniškemu in pisateljskemu opu-
su Walta Whitmana, Johna
Steinbecka, Dos Passosa, Erne-
sta Hemingwaya, Uptonja in
Lemisa Sinclaira, je Eugene
Gladstone O'Neill s svojo vr-
hunsko dramsko ustvarjalnost-
jo zagotovil prednost sloven-
skega slovesa. Skorajda ni dela
v ameriški literaturi, ki ne bi
bilo ali manj temeljito obrav-
navalo izvozevanje človeških
čustev, v okoliščinah, v katere
so junaka poeme zanesla na-
ključja in nedopovedljiva sla
po življenju, ki ga ljudje tako
zelo različno doživljajo.

Pred tednom je soboško pu-
bliko presenetila odrska izved-
ba O'Neillove drame: Strast
pod brestom. Po dneh uspešnih
predstavah so krožile govorice,
češ da je bila vsebina dela
težko razumljiva. Da, že smo
omenili, da je ta drama skri-
nosten svet človekovih notra-
njih želja, toda kljub temu je
drama estetsko in moralno po-
učna lekcija, kako obvladati
in odklanjati nehumana hote-
nja po časti in poštenju člo-
veške mesenosti.

To soboto bo SNG iz Mari-
bora gostovalo s prvo jugoslo-
vansko izvedbo drame O'Neill-
love drame: Mesec za nesreč-
neže.

Trikratni dobitnik Pulitzer-
jeve in imetnik Nobelove na-
grade O'Neill, sin zarjavele
velemestne družine s stoterimi
poklici in zvanji, se je v tej
drami lotil najrahločutnejših
človekovih čustev: ljubezni,
vseh njenih prekipevačih sla-
sti ter njenih izpriženih in
popačenih nadomestkov.

Omamljujoča žaljubljenost
30-letnega deviškega kmečkega
dekleta, Josie Hoganova, v pla-
čugarskega pijanca Jamesa
Tyronea, ki ga povrh njegove
pocestne in kabaretske po-
divjanosti čustev muči še Oj-
dipov ljubezenski kompleks
žaljubljenosti o lastno mater,
ne more niti v romantični me-
sečni noči priti do izraza, kaj-
ti James je tokrat v bližini
koprnečega dekleta popolno-
ma pod oplivom halucinacij in
zmedenih priidov ozvošene,
človeka dostojne ljubezni, ki
se polagoma preljuje v blaz-
na hlastanja in oprijemanja
po resnični življenjski nitki, ki
jo skuša doseči z neprikritim
izpovedovanjem svojih dihanj
za nadomestki resnične lju-
bezni, si jo je v resnici, na
dnu svojih čustev vedno želel.
In tretji nesrečnež mesečne
noči, Josiejn oče, pred zoro
jesenskega dneva s silo nago-
varja svojo hčerko, da se naj-
poroči z Jamesom. Rešitev te
strastne more je morda edino-
le simbolično nakazana v ju-
tranjem svitanju, ki naj za
ljudi pomeni novo srečanje z
zmerno vsakdanjostjo in za-
dovoljstvom.

Drama je skozinskož ostra
satira na kapitalizem, ki si ga
je O'Neill, kakor tudi neštelo
drugih ameriških pisateljev
privoščilo, s številnimi stru-
pnimi bodicami.

Drama je v celoti zelo raz-
gibana, čustveno in estetsko
izredno bogata, saj je drama-
tističen pred svojo smrtjo pi-
sal Hemingway: »Če moja
dela ozgojno vplivajo na lju-
di, sem v celoti dosegel svoj
namen...« Umrli je 27. novem-
bra 1933 v 65. letu starosti.

Franc Kumin

Zanimive pripombe in pobude na izpolnjenih anketnih listih IZHOD IZ ULICE SANJ

Pozitivne želje filmskega občinstva terjajo še eno kinodvorano v M. Soboti

Pred nami so rezultati an-
kete, ki jo je izvedla v le-
tošnjem januarju uprava so-
boškega kinematografa med
filmskim občinstvom. Razum-
ljivo je, da anketnega lista
niso izpolnili vsi tisti, ki več
ali manj redno obiskujejo
predstave soboškega kina. Ne
glede na to pa nudijo izpol-
njeni anketni listi vrsto za-
nimivih pripomb in pobud.
Marsikatero izmed njih bo
lahko uprava kina tudi upo-
števala, čeprav rezultatov an-
kete ne kaže ocenjevati z
absolutnimi merili.

Velika večina udeležencev
ankete ugotavlja izboljšanje iz-
bor filmov pri sestavi reper-
toarja, kar je tudi res. Mnogi
pa pripominjajo, da številnih
kakovostnih filmov ni na spre-
gled, čeprav jih sicer predva-
jajo širom po Sloveniji. »Rada
gledam vse filme z dobro vse-
bino... je napisala neznana
roka na anketni list. »Ker de-
lam popoldne, bi želela tudi v
nedeljo gledati dobre filme,
saj jih čez teden ne vidim...«
— je pripomnila neka druga

udeleženka ankete. Nekdo
drug pa ugotavlja, da je pre-
malo dobrih zabavnih fil-
mov. Naletimo tudi na gledal-
ce, ki radi gledajo vse, ne gle-
de na reklamo in naslove.
Okusi so si podobni, saj si ve-
čina želi še več dokumentar-
nih in zgodovinskih filmov,
dram s socialno tematiko,
glasbenih filmov, kriminalk
itd. Po drugi strani pa si oku-
si nasprotujejo. Tako so eni za
revijske filme, drugi jih od-
klanjajo, enako pa je tudi z
westerni in kavbojkami. Po-
gosti so tudi odgovori: »Želim
si več globokih filmov...«

Na vprašanje, kateri izmed lani
predvajanih filmov so najbolj uga-
jali, so udeleženci ankete odgovorili
prav tako zelo različno. Med doma-
čimi so na vrhu filmi »H-Se, »Vlak
brez voznega reda«, »Cesta, dolga le-
to dni«, »Svojega telesa gospodar«,
»Dolina miru« in drugi. Ni skoraj
nobenega domačega filma, ki temu
ali onemu udeležencu ankete ne bi
posebej ugaljal. Dokaz več, da si je
naša mlada filmska nevarjalnost pri-
borila svoj prostor na soncu med
filmskim občinstvom tudi v Murski
Soboti. Med tujimi filmi je, kaže,
najbolj ugaljal britanski film »Veter
ne za bratje«. Prav pri tujih filmih

pa lahko znova ugotovimo, kako raz-
lični so okusi. Skoraj ni udeležen-
ca ankete, ki ne bi omenil kot naj-
boljšega filma, ki ga ostali le redko
ali pa sploh ne omenjajo. Številni
udeleženci ankete se niti niso kon-
kretno izrazili glede filmov, ki so
jim najbolj ugaljali, najdemo pa tudi
odgovore kot: »Med domačimi mi je
najbolj ugaljal film »Ne čakaj na
majo, med tujimi pa »Indijanski bo-
reec« in »Ulka sanje...«. Pripomniti
velja, da so vsi trije filmi tako
glede vrste kot umetniške vrednos-
ti tako daleč vsakebi (do neke me-
re tudi po obrtniški strani) kot Goet-
hejev »Faust« od »Krivoprisežnik«
ali »Prisege opolnoči« pri odrskih
ustvaritvah. Torej dokaz več, da ka-
že pripisovati okusom posameznikov
in zato tudi množice vsekakor le re-
lativno merilo in jih dojemati le
kot informativno zanimivost.

Vsekakor pa velja prislus-
niti tistim, ki opozarjajo na
predvajanje filmov iz kinote-
ke. Ne glede na to, da so v
tem pogledu znatne težave, o
katerih vedo več povedati v
večjih mestih, bi bilo mogoče
storiti tudi v tej smeri korak
naprej. O takih in podobnih
pobudah pa za zdaj ne kaže
mno go razpravljati, vsaj tako
dolgo ne, dokler ne bomo do-
bili v Murski Soboti še ene
kinodvorane. Ob skoraj zgolj
simbolični domači dramski de-
javnosti in slabi organizaciji
gostovanj kaže, da je pobuda,
ki jo je nekoč uprava kina že
dala, postala spet aktualna.
Ali naj bi bila to dvorana na
gradu ali kakšna druga, za ka-
tero ni potrebno, da bi bila
reprezentativna, je stvar pre-
misleka.

* Samo na ta način bo mo-
goče še popestriti izbor filmov
v pozicijski smeri in ga razši-
riti, samo na ta način bo mo-
goče kaj ukreniti glede pred-
vajanja filmov iz kinoteke, sa-
mo na ta način bomo lahko
storili zopet korak naprej o
filmski ozgoji občinstva. Ved-
no več je gledalcev, ki so med
tednom močno zaposleni, v so-
boto in nedeljo pa bi se radi
kulturno razvedrili. Najcenej-
ša in najbolj hvaležna pot do
kulturnega razvedrila, vsaj
dokler se domači televizijski
program šele razvija, je pot v
kino dvorano. Sedanje možnos-
ti so pičle. En sam film v pe-
tek, soboto in nedeljo ni do-
volj za okrajno središče, kot
je Murska Sobotica, vendar v
eni dvorani uprava kina ne
more ustvarjati čudežev. Ka-
že, da pa ji dobre volje ne
manjka in da bi rada prislus-
nila pozicijskim pripombam
udeležencev omenjene ankete
ter jim pomagala iz ulice sanj.
Stvar pristojnih in nas vseh pa
je, da jo v njenih težnjah pod-
premo.
Bj.Š.

Nastop Ljutomerske godbe na pihala in „Veselega kvinteta“

120 minut prijetnega razvedrila

Ljutomerska godba na pi-
hala in »Veseli kvintet« sta se
po dolgem premoru pojavila
na odru in tokrat s koncertom
pod naslovom »120 minut pri-
jetnega razvedrila«. Da, tak-
šen naslov so izbrali, toda
vprašajmo se, ali je bilo to res
prijetno razvedrilo in kaj je
poreklo občinstvo, ki je bilo
še kar številno!

Večina je odločitev DPD
Svoboda, da organizira kon-
cert, z navdušenjem sprejela,
lahko pa bi rekli, da je prire-
ditelj sprejel precej občinst-
va s polno hladnostjo, brez
pričakovanj. Toda zakaj? Tež-
ko je ugotoviti, zato je vredno
upoštevati mnenje publike. Če
pozredamo nekaj let nazaj,
lahko zasledimo, da se je god-
ba na pihala le poredko pred-
stavila s samostojnim progra-
mom, ampak je večinoma le
sodelovala na raznih priredit-
vah in akademijah, ki pa se-
veda niso bile posebno donos-
ne. Zaradi tega tudi kvaliteta
igranja ni bila vedno najbolj-
ša. Vse to pa je kajpada ne-
gativno vplivalo na občinstvo.
Tudi glasbila so predstavljala
precejšnjo oviro.

Sodeč po zadnji prireditvi,
ki je še nekatere več ali manj
razočarala, zlasti tiste, ki so
pričakovali več moderne ozi-
roma novejšie glasbe, pa lahko
zaključujemo, da so se lju-
tomerski godbeniki vendarle po-
trudili in da imajo pogoje, da
se dvignejo še na višjo raven.
Pri tem pa bodo morali kaj-
pada upoštevati okus občinst-
va, ki na je dokaj raznovr-
sten. Lahko torej zapišemo, da
je koncert uspel, ne moremo
pa trditi, da je bilo občinstvo
ponolnoma zadovoljno.

Izvajanje »Veselega kvinte-
ta« je občinstvu očitno uga-
ja-

lo in to celo nad pričakova-
njem, vendar je kvintet poka-
zal nekoliko premalo živahnos-
ti.

Godba na pihala in kvintet
DPD Svoboda v Ljutomeru
imata torej pogoje, da se še
bolj uveljavita, to pa zlasti z
izboljšanim in popostrenim
programom ter z izpopolnitvi-
jo glasbil. Ob koncu pa naj
jim še zastavimo vprašanje:
mar ne bi mogli pripraviti po-
dobnih nastopov pogostje...?
J. Stolnik

VANEČA

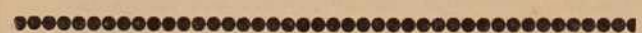
Kulturno prosvetno društvo
»Dane Šumenjake« iz Vaneče
je po kratkem premolu spet
začelo živahno delati. Dne 21.
februarja so priredili čajanko,
t. marca pa pustno maskera-
do. Sedaj pripravljajo veselo-
igro, s katero bodo tudi gos-
tovali.

»AD ACTA« V VUČJI VASI

Pred nedavnim so mladinci
iz Vučje vasi nastopili z igro
»Ad acta«. Kljub temu, da so
igrali v šolskih prostorih in
ob skromnem odru je pred-
stava lepo uspela. Gledalci so
napolnili razred do zadnjega
kotička.
S.K.

PREDAVANJE V LJUTOMERU

Pred kratkim je priredila
Ljudska univerza v Ljutome-
ru zelo zanimivo predavanje:
univ. prof. dr. Franc Avčin iz
Ljubljane je seznanjal Ljuto-
merčane z lepoto naše do-
močine. V ta namen je prika-
zal 200 lepih barvnih diapoziti-
vov. Predavatelj je imel v
enem dnevu tri predavanja, ki
jih je poslušalo 1548 pionirjev,
mladincev in planincev.

Knjižničarka o knjigah in bralcih

Knjižničarka Ljutomerske
občinske knjižnice Vika Ter-
bižanova je upravičeno ponos-
na na zaupano ji knjižnico.

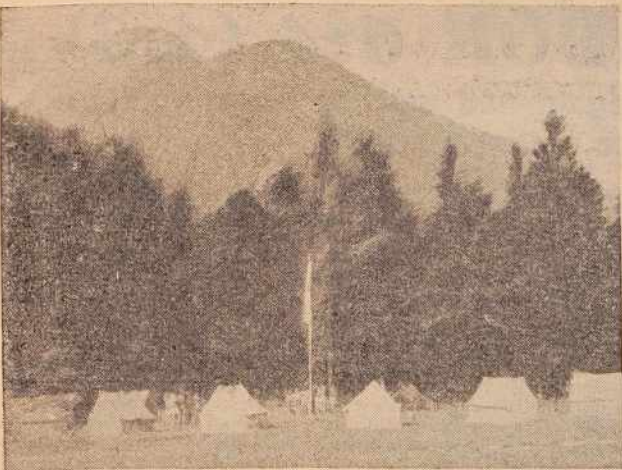
Tega mlada knjižničarka ni
mogla skriti, ko je odgovarja-
la na vprašanja našega sode-
lapca. Toda, — resnici na lju-
bo — ali mar nima prao? V
ljutomerski knjižnici je nam-
reč 8000 knjig in sproti dobi-
va ose knjižne novosti. Zato

ima pogodbe z založniki. Ven-
dar naj govori Vika sama:

»Obisk o knjižnici je ne-
doomno dober, zlasti sedaj po-
zimi. Bralci zelo radi posegajo
po prevodih. Priljubljen je jim
je Remarque, a tudi Saganova,
Pearle Buckova, Irving Shaw,
Theodor Plivier, James Jones.
Priznati moram, da so v so-
dobni svetovni književnosti
Ljutomerčani na tekočem —
ne glede na starost. Tu nisem
upoštevala obveznega čtiva
ljutomerskih dijakov in dija-
kinj, zato pa so med domači-
mi književnimi ustvarjalci na
prvem mestu Finžgar in Pa-
hor. Mladih literatov (Smiljan
Rozman in drugi) Ljutomerski
bralci še ne poznajo.

Tudi v poletnih mesecih je
zanimanje za knjige, pa če-
prav se takrat številno bralcev
zmanjša za kakšnih 10 odst.»

Tako pravi Vika o svojih
knjigah in o njihovih bralcih.
Kaže, da dobro skrbi za obo-
je. Tako je tudi prav. bjš.

Tako so lani taborili pomurski pionirji

Planine vabijo...

LJUBITELJI PLANIN V POMURJU! UDELEŽITE SE OBČNEGA ZBORA PLANINSKEGA DRUŠTVA MURSKA SOBOTA, KI BO V NEDELJO, 27. MARČA OB 9. URI DOPOLDAN V DVORANI SZDL V MURSKI SOBOTO

V Pomurju sicer nimamo planin, kar pa ne pomeni, da pri nas ni vnetih planincev. V Murški Soboti daje vzgled mladina, ki je v minulem letu pogosto odhajala v planine, s katerih se je vračala z nepozabnimi dožitvi v šolo ali na delo.

Med poletnimi počitnicami je večja skupina mladincev priredila izlet na Plešivec ter ob tej priložnosti obiskala Vorančev dom v Kotljah in druge planinske postojanke. Od 4. do 7. junija se je 16 mladincev udeležilo izleta v dolino Vrat in Trento. Ob tej priložnosti so obiskali Mojstrano, Aljažev dom ter si ogledali izvir Soče in druge planinske postojanke.

Naslednji izlet je bil 7. avgusta, ko je 24 tabornikov odšlo na Goro Oljko, od 8. do 13. avgusta se je večja skupina mladincev udeležila ture: Soštanj—Andrejev dom na Slemenu itd. Od 26. do 27. septembra se je 6 članov udeležilo izleta mladih planincev Jugoslavije in slovenske mladine v Žirovnici. Podobnih izletov je bilo še več.

IN LETOS?

Na planine bi radi poleg mladine pritegnili čimveč starejših ljudi, predvsem tistih, ki pri vsakdanjem naporu delu v uradih, ustanovah ter na drugih delovnih mestih zaužijejo premalo sonca in planinskega zraka. Med drugim bodo šli na Pohorje (na mesto, kjer je padel legendarni Pohorski bataljon), Boč, Logarsko dolino, v Kamniške Alpe in drugam. O letošnjem programu se bomo dokončno dogovorili na občnem zboru.

-st-

V kmetijski zadrugi Radoslavci Nagla širitev lastne proizvodnje

Cez dve leti 500-hektarska zadruga ekonomija — Urejanje pitališč za okrog 250 glav mlade goveje živine — Novi 100-hektarski sadovnjak — Ureditve obrata za izdelavo močnatih krmil

Zadruga Radoslavci je pokazala pripravljenost, da prevzame od Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona obrat v Bučkovcih, ki meri okrog 300 ha obdelovalne zemlje. Ker zadrugi v bližini tega obrata ponujajo več gospodarstev v najem, bi obrat postopoma razširjevala tako, da bi imela čez kakih dve leti okrog 500-hektarsko ekonomijo. Zadruga pa bi vzporedno s tem ustanavljala tudi pitališča za teleta, vendar pa za začetek le v najetih gospodarskih poslopih. Tako predvidevajo, da bodo imeli v prvih pitališčih že okrog 250 telet.

Za prevzem tega obrata se je zadruga odločila zlasti zato, ker je na njenem območju, od vinogradniškega gospodarstva pa precej oddaljen.

Zadruga ima že naročene načrte za urejanje 100-hektarskega sadovnjaka, ki ga bo urejevala postopoma. Sredstva

oziroma kredite bo skušala dobiti na natečaju. Zadruga namerava prevzeti mlin v Radoslavcih, v katerem bo namestila mešalec za močnata krmila.

Zanimivo je, da se je zadruga povezala s Tovarno mesnih izdelkov v Mariboru, ki ji bo dala posojilo za ureditev pitališč. S tem se je tudi obvezala, da bo tovarni pozneje prodajala večino živine.

-ko

TUDI LETOS POGOZDOVANJE

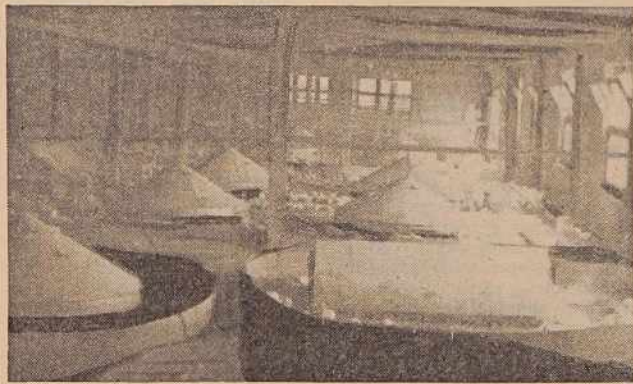
Okrajna gozdarska poslovna zveza v Murški Soboti bo letos spomladi zasadila oziroma obnovila 60 ha gozdov. Zasadili bodo 240.000 sadik, v glavnem bor, hrast, jelšo in jesen. Za delo in sadike bodo porabili preko 4 milijone dinarjev. Največ bodo zasadili v petrovsko-šalovski in soboški občini. S sajenjem bodo pričeli že prihodnje dni.

LETOS: nov tekmovalni poskus na Kmetijskem gospodarstvu Črnci - Apače

NOVE GRADNJE IN ŠE VEČ STROJEV

Spricho znanih uspehov v živinoreji iščejo na Kmetijskem gospodarstvu Črnci-Apače poti za povečanje proizvodnje krme. S postranskimi posevki širijo izbor krmnih rastlin. Res jim ni mogoče očitati, da ne skušajo izkoristiti vseh možnosti. Jeseni sejejo ogrščico in repico, mešanico rži z ozimno grašico ter inkarnatko. Spomladi pa so okopavine glavni posevek.

Se in še bi lahko naštevali — vse do siliranja krme. Ker pomeni intenzivno pridelovanje krmnih rastlin močno izčrpavanje zemlje, le-to močno gnojijo s hlevskim gnojem, gnojnico in umetnimi gnojili, vendar zaradi krmnih rastlin ne opuščajo žitaric in ostalih okopavin. Pripominjajo, da so lani dosegli na nekaterih parcelah do 40 stotov pšenice italijanskega pridelka. Rži sejejo manj v korist ovsa za krmo. Pridelovanje žit je na posestvu povsem mehanizirano. Imajo 2 kombajna in 9 traktorjev s pripadajočimi priključki. Letos bodo kupili še en težji traktor in en kombajn. In krompir? Lani so ga pridelali 400 stotov na hektar, hibridne krompirje pa na 11 ha 89 stotov v zrnju — povprečno na hektar. S pridelkom krompirja niso bili zadovoljni, žal pa je

Vsako leto več tisoč piščancev v Črncih

zemlja preveč »bogata« na plevele, kot pravijo.

* Toliko ob rob lanske letini.

Znano je tudi, da so lani uspeli v zveznem tekmovalju za višji pridelek mleka in prejeli nagrado 8 milijonov dinarjev. Tudi letos so se odločili za tekmovalni poskus. Na kompleksu 30 hektarjev bodo posejali v pasovih krompir in krompirje in si-

ga krompirja iz kranjskega pridelovalnega okoliša. Upajo, da bodo pridelali 400 stotov krompirja in 100 stotov krompirja na hektar. Tudi to tekmovalje bo teklo v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije v Ljubljani.

Lani so zgradili svinjak za 60 plemenskih svinj in vzrejalnice za 8000 piščancev (mimo grede povedano: piščančki se prav dobro počutijo tudi brez svojih kokošjih mamic). Adaptirali so tudi pitališče za 300 telet. Letos bodo zgradili hleve za 200 glav goveje živine, vzrejalnice za 500 prašičev in pitališče za 400 telet. Ko bodo ti načrti uresničeni, bodo lahko pričeli tudi z graditvijo primernih stanovanj za zaposlene, ki jih je sedaj 170. Seveda je treba k tem dodatni v poletnih mesecih še 30 sezonskih delavcev.

Kar zadeva nagajevanje, so se odločili pri živinoreji za plačevanje po produktu, kar velja za okrog polovico zaposlenih. Tudi v poljedelstvu se nimajo uveljavljati nagajevanja po učinku. Po eni strani je tu zelo pestra proizvodnja, a tudi vrsta objektivnih in subjektivnih činiteljev, ki niso najustreznejši za uvedbo nagajevanja po učinku. S tem pa ni rečeno, da o njem ne razmišljajo ali razpravljajo. Le rešitve doslej še niso našli, ki bi ustrezala. Čeprav znano, ima Kmetijsko gospodarstvo Črnci-Apače 1800 ha zemlje (z gozdovi). Od tega je obdelovalna zemlja 1100 ha, žal pa ta ni povsod najprimernejša.

-bjs-

Reportažni zapisek s Stare gore

Nadaljevanje začete poti

Po blatni cesti smo zavili po strmini na Staro goro, v vas, ki ima poleg raztresenih hiš tudi večjo šolo, trgovino ter gostilno. Malce pusti videz je dajala vas, vendar bi pretiravali, če bi dejali, da sodi med nekoliko zaostale kraje, dasiravno društveno in kulturno-prosvetno življenje ni poseben razgibano.

Vaščani kaj radi povedo, da jim manjka sproščenega društvenega in kulturno-prosvetnega življenja, ki bi jim dajalo dovolj razvedrila ter jih sprostito po naporu delu. Nekoč je bil kraj v tem pogledu skorajda na boljšem, vendar pa je zadnja leta to spricho pomanjkanja organizatorjev nekoliko okrnjeno. Imajo sicer organizacijo Socialistične zveze, Rdečega križa,

Marica Kovačič

mladinsko organizacijo in še nekatere, manjka pa jim zlasti prosvetno društvo. Seveda se za izpolnitev te vrzeli vse bolj zavzema mladinski aktiv. Ta šteje že 15 članov ter se vneto pripravlja na Dan mladosti. Manjka jim tudi predavanja, zato pripravljajo za mladino in odrasle vrsto predavanj o gospodarskih vpra-

šanjih, pripravili pa bodo tudi predavanja za žene. To je kajpada že napredek, potrebno pa bo pripraviti tudi razna zdravstvena predavanja.

Mladina je obljubila vaščanom, da bo še to pomlad pripravila igrice, čeprav ima težave zaradi prostorov. Poleg tega je obljubila pomoč tudi pri urejanju šolskega igrišča ter okolice, več mladincev pa bo v kratkem odšlo na delovno akcijo. Vse to kaže, da je mladina ubrala pravilno smer in s precej smelimi koraki.

Vprašali smo se, kje je vzrok, da kraj v tem pogledu doslej ni bolj napredoval, vendar smo iz pogovorov z vaščani zlahka razbrali, da manjka predvsem organizatorjev, katere imajo v glavnem le med učitelji. Za kratek pomenek smo zaprosili učiteljico Marico Kovačič, ki je zaradi boleznih upraviteljice ostala na šoli sama s širimi razredi, v katerih poučuje po ves dan okrog 120 otrok. Ne samo to. Poleg šolskega dela sodeluje v mladinski organizaciji ter jo usmerja pri njenem delu, v organizaciji SZDL. Poleg tega pa opravlja še kopico drugih nalog. Zaupala nam je, da ji kraj zelo ugaja, pa tudi ljudje so precej razumevni. Ko pa smo jo vprašali, kako preživi prosti čas, smo hkrati ugotovili, da je vprašanje odveč, kajti prostega časa ob tolikem šolskem in organizacijskem delu skorajda nima. Nekoliko neradi smo ji verjeli, da že več mesecev ni bila v kinu ali na kakšni družabni prireditvi.

Stara gora pri Vidmu

Povedala nam je, da imajo na šoli tudi manjšo šolsko in ljudsko knjižnico, ki sta precej obiskani ter razpolagata s preko 670 knjigami, vendar bodo morali počasi dobiti še nekaj novejših knjig. Ob koncu pomenka pa nam je še omenila, da bodo morali sčasoma organizirati tudi pevski zbor.

Da, velike načrte imajo, pa tudi sadovi dosedanjega dela niso izostali, vendar pa so potrebni še smelejši koraki ter sodelovanje vseh. Sele takrat bodo lahko popestrili in razgibali društveno in kulturno-prosvetno življenje ter premagali dolgočasno vsakdanjost, ki sedaj gospodari nad krajem.

J. Stolnič

Zapisek z obiska na Kapeli

Kapelčani imajo obširne načrte

Kulturna dejavnost na Kapeli se razvija — Lepi uspehi kmetijsko-gospodarske šole — Začetek gospodinskega tečaja — Priprave za gradnjo gasilskega doma — Dobro organiziran tehnični pouk na šoli — Nadaljevanje del pri urejanju šolskega igrišča.

Na Kapeli se zadnji čas vse bolj zavzemajo za poživitev kulturne dejavnosti, vendar morajo v prvi vrsti končati dela pri urejanju dvorane, katera bo služila tudi za kinopredstave. DPD Svoboda je začelo pred nedavnim pripravljati Kreftovo igro »Velika puntarija«, katero pa namerava uprizoriti šele v maju, ko bo obnovljena dvorana. V dvorani bodo morali namestiti tudi novo opremo.

Na Kapeli imajo tudi dobro kmetijsko gospodarstvo šolo. Pred kratkim so končali s poukom v prvem letniku, kjer so zabeležili precej lepe uspehe. V tej šoli dajejo osrednji poudarek zlasti praktičnemu pouku, pri čemer jim daje precej pomoči tudi vinogradniško gospodarstvo. V okviru šole so organizirali tudi gospodinski tečaj, katerega imajo dvakrat tedensko ter ga obiskuje 16 deklet. Te se bodo v razmeroma kratkem času seznanile z vsemi najnujnejšimi kuharskimi veščinami. Spricho velikega zanimanja pa bodo verjetno morali organizirati še en tečaj.

Letos čutijo na šoli precejšnje pomanjkanje učiteljev, vendar pouk kljub temu precej v redu poteka. Na šoli imajo v okviru tekmovalja pionirjev organiziran tudi tehnični pouk, pri katerem se učenci seznanjajo z različnimi obrtniškimi dejavnostmi. Trenutno imajo kovinski, pletarski in lesni oddelek ter manjši rezbarski krožek. V tem pogledu dosegajo precej lepe uspehe, dasiravno nimajo najboljših pogojev. Manjka jim zlasti primernih prostorov ter orodja, zato imajo oddeleke le skromno opremljene. Trudijo se, da bi čimprej ustanovili tudi šolsko zadrugo, vendar še sedaj nimajo primerne parcelle. Spomladi bodo nadaljevali dela na novem igrišču, vendar ga bodo dokončno uredili verjetno šele jeseni.

Na Kapeli pa omenjajo, da bodo začeli graditi novi gasilski dom, katerega že dalj časa pogrešajo. Za gradnjo imajo gasilec pripravljenih nekaj sredstev, pričakujejo pa tudi pomoč vaščanom. V kolikor bodo imeli dovolj sredstev, pa bodo kmalu napeljali tudi novi vodovod.

Sicer pa vaščani pravijo, da pri takih delih niso važna samo denarna sredstva, ampak se da mnogo napraviti tudi s prostovoljnimi delom.

Jože Jug

to soferska zavest in ali je tak sofer še sploh lahko lastnik voziškega dovoljenja? Bržčas ne, saj ga nesreča, katero je povzročil, očitno ni nič prizadela, saj je šel z družbo takoj nadaljevat popivanje...

Nesrečam se lahko izognemo

Medtem, ko se pristojni organi pa tudi širše množice trudijo, da bi zmanjšali število nesreč ter utrdili prometno varnost, se nekateri soferji še vedno ne morejo posloviati od alkohola. Eden takih je brez dvoma tudi Jože Jug, sofer C kategorije iz Murške Sobotice, ki je 11. marca zvečer v vinjenem stanju podrl na Lendavski cesti dve kolesarki ter ju teže poškodoval. Seveda ni počakal na kraju nesreče, ampak je pobegnil.

Omenjenega dne se je odpeljal z nekaterimi znanci v Polano, kjer so se seveda nekaj časa zadržali tudi v gostilni, nato pa so s popivanjem nadaljevali še v hotelu »Zvezda« ter gostilni »Prekmurce« v Murški Soboti. Kmalu zatem je na Lendavski cesti podrl kolesarki Terezijo Lebar in Aranko Svetec. Prva je dobila hujše udarce in pretres možganov ter obležala nezavestna, medtem ko je bila druga le lažje poškodovana. Kot so pozneje ugotovili, sta se kolesarki peljali pravilno po desni strani, tako da je nesrečo zakrivil sofer, ki je bil močno pijan.

Sofer Jože Jug je na vprašanje varnostnih organov, zakaj ni počakal na kraju nesreče, pojasnil, da

NAGRADNI RAZPIS

Okrajni odbor Ljudske tehnike razpisuje za vse člane LT tri nagrade za najboljšo amatersko fotografijo iz življenja v Pomurju:

1. nagrada 8. 000
2. nagrada 6. 000
3. nagrada 5. 000

in tri nagrade za najboljše amaterske fotografije in največjo udeležbo v odzivu na ta razpis izmed članov ENEGA KLUBA oziroma društva Ljudske tehnike:

1. nagrada 20. 000
2. nagrada 15. 000
3. nagrada 10. 000

Fotografije označene z »za nagradni razpis« je potrebno poslati do 1. junija 1960 na Okrajni odbor Ljudske tehnike, Murška Sobotica, Noršinska 1.

Izbor najboljših fotografij bo objavljen v zborniku amaterskih fotografij, ki ga izda okrajni odbor Ljudske tehnike.

Vsebinska naj zajema življenje Pomurja na doživet in samostojen način. Ne pričakujemo, da bodo posnetki umetniški, ne želimo pa niti zgolj razglednic ali povprečnih reporterskih posnetkov. Format fotografij: 25 x 18.

Okrajni odbor LT
Murška Sobotica

SOBOTA : MARIBOR 6:4 (4:3)

Toča golov — Sobota zaslužno zmagala nad močnim nasprotnikom iz Maribora — Mautec najboljši strelec

Tudi med ljutomersko mladino je precej telovadcev

Člani ljutomerskega TVD „Partizan“ so zborovali

Ljutomersko društvo TVD »Partizan« je te dni polagalo obračun enoletnega dela. Iz poročila na zboru je bilo moč razbrati, da je društvo v minulem letu vsestransko in redno nastopilo. Priredili so društveni nastop, na katerem je sodelovalo 520 nastopajočih. Udeležili so se zveznega zleta v Beogradu, kjer so članice dobile odlične ocene in prejele zlato plaketo. Priredili so tudi društveno akademijo in več proslav. Zelo skrbno in redno vadijo člani, ki so pripravili že več prijateljskih tekem v odbojki. Doma in drugod so znani športni javnosti ljuto-

merski kegljači, saj so v letošnjem letu zasedli zavidanja vredno mesto v republiški ligi, tov. Miro Stržar pa že več let redno nastopa v državni reprezentanci.

Občni zbor je izvolil novo vodstvo, ki mu predseduje inž. Stane Soster. Posebej pa se je občni zbor zahvalil za večletno delo dosedanjemu predsedniku Tonetu Trudnu, tajniku Jožetu Šostariču in vestnemu blaginiku Francu Zdobcu, ki so zaradi preobremenjenosti morali odložiti svoje funkcije v »Partizanu«. Obljubili pa so, da bodo tudi v prihodnje sodelovali po svojih močeh.

Za prvenstveno nogometno tekmo med Soboto in Mariborom je vladalo v Murski Soboti veliko zanimanje. Kljub hladnemu, oblačnemu vremenu se je zbralo na nogometnem igrišču okrog 1500 ljubiteljev nogometa. Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:

SOBOTA: Morčič (Gjurinec), Dozet, Kološa, Zorec, Skalar, J. Norčič, (Rantaša), Sečko, Potočnik, Sarotar, Mautec, Drvarič.

MARIBOR: Vabič, Ferš, Degen, Reiningger, Kreač, Kek, Valter Breznik, Ceh, Karel Breznik, Vidic in Frangeš.

Sodnik F. Orel iz Celja, stranska Jože Savince in Evgen Beteto iz Ljubljane.

STRELCI: Mautec 5; 18; 25; 86; Sarotar 43; 75 — Valter Breznik 9; Karel Breznik 30; Vidic 42; 70 (11-metrovka).

KOTI: Maribor 11, Sobota 7.

Zelja soboških ljubiteljev nogometa se je v nedeljo izpolnila. Zadolžniji so zapuščali igrišče. Tekma bo ostala gledalcem in igralcem dolgo v spominu. Razen enega so vse gole dosegli s pomočjo prodorov napadalcev. Zmaga domačih je zaslužena. Sicer je bila igra obeh moštiev borbeno. Posebno pozitivno so igrali domačini. Najbolj so se odlikovali pri domačinih odlični Mautec, ki je tokrat zaigral izredno lepo in »koristno« je s svojimi prodori navdušil gledalce, pri gostih pa nevarni Vidic in vratar Vabič. V glavnem je treba pohvaliti celotno domače moštvo, ki se je pozitivno borilo za vsako žogo.

Pred tekmo smo zaprosili za izjavo oba kapetana moštiev. Skalar je izjavil: »Sobota bo zmagala, če bo zaigrala tako, kot proti Braniku.« Rajninger: »Sobota ima prednost, ker igra na domačem igrišču, vendar sta Mariboru potrebni točke.

Gledalci so začeli takoj v začetku bodriti domače moštvo, ki je pričelo ostro napadati. Že v peti minuti je dosegla Sobota po prodoru Mauteca prvi gol. Hitri napadi so se menjavali z ene in z druge strani in tako je v deveti minuti uspelo, prav tako po prodoru, Brezniku izenačiti.

V 18. minuti je po lepi kombinaciji Mautecu ponovno uspelo pobegniti. S kakih 14 metrov je izredno močno streljal ter povedel domače moštvo v vodstvo 2:1.

OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA DRUŠTVA GIMNAZIJE V M. SOBOTI

V četrtek, 31.3.1960, bo v gimnazijski telovadnici občni zbor športnega društva soboške gimnazije. Pričakujejo, da se bodo občnega zbora udeležili poleg profsorskega zbora te soboške srednje šole in gimnazijcev tudi številni predstavniki ustanov, športnih društev, šol in podjetij z nekaterimi prosvetno-političnimi delavci na čelu.

Kaže, da bo društvo dobilo ime po slavnem grškem športniku, metalcu diska Hermesu. Po ustanovitvi društva lahko pričakujemo, da se bo športna dejavnost v letošnjem olimpijskem letu na gimnaziji poživila.

V 19. minuti je dosodil sodnik prosti strel iz daljave 20 metrov, vendar je obramba uspešno posredovala. Gostje so močno napadali in v 20. minuti je Morčič le s težavo ubranil vrata. Ob tej priložnosti je Vidic ostro startal ter poškodoval vratarja Morčiča. Nezvestnega so odpeljali v bolnišnico. Dobil je pretrtes možganov. Zamenjal ga je Gjurnec. Sledili so hitri napadi z ene in druge strani.

V 25. minuti je Mautecu ponovno uspelo prodor. Sledil je strel pod prečko in že je bilo 3:1. Vse je kazalo, da je Sobota že zmagala, vendar gostov rezultat ni demoraliziral. Nasprotno: tempo igre se je povečal in gostje so že v 30. minuti dosegli po Brezniku gol in to po krivdi nesigurnega vratarja Gjurneka. Nato je sledil oster napad domačinov. V 25. minuti sta bila streljana kar dva kola, vendar gola ni bilo. Gostom je uspelo nato po Vidicu v 42. minuti izenačiti na 3:3. In ko je že kazalo, da se bo prvi polčas končal z neodločenim rezultatom in je bilo slišati med gledalci, da je igra izgubljena, je Sarotar dosegel gol — 4:3. Kratka ocena prvega polčasa: lepa igra, športno vedenje, le malo preostaja igri Vidica, posebno pa še Ceha. Sodnik premehak.

Drugi polčas se je začel s ponovno nervozo. Igralci obeh moštiev so skušali na vsak način izenačiti. Začela se je groba igra, kar je pokvarilo lep športni vtis prvega polčasa. Bodrenju domačih navijačev ni bilo ne konca, ne kraja. Domači so začeli polagoma zapirati igro. Lahko bi rekli, da je bila na terenu do 68. minute rahla premoč gostov, ki so večkrat nevarno napadli, vendar je vratar Gjurnec nekajkrat uspešno posredoval in ubranil nekaj nevarnih strelcev. V 70. minuti je bila v kazenskem prostoru domačih storjen prekršek — roka. Sodnik je dosodil

izenačiti na 3:3. In ko je že kazalo, da se bo prvi polčas končal z neodločenim rezultatom in je bilo slišati med gledalci, da je igra izgubljena, je Sarotar dosegel gol — 4:3. Kratka ocena prvega polčasa: lepa igra, športno vedenje, le malo preostaja igri Vidica, posebno pa še Ceha. Sodnik premehak.

Drugi polčas se je začel s ponovno nervozo. Igralci obeh moštiev so skušali na vsak način izenačiti. Začela se je groba igra, kar je pokvarilo lep športni vtis prvega polčasa. Bodrenju domačih navijačev ni bilo ne konca, ne kraja. Domači so začeli polagoma zapirati igro. Lahko bi rekli, da je bila na terenu do 68. minute rahla premoč gostov, ki so večkrat nevarno napadli, vendar je vratar Gjurnec nekajkrat uspešno posredoval in ubranil nekaj nevarnih strelcev. V 70. minuti je bila v kazenskem prostoru domačih storjen prekršek — roka. Sodnik je dosodil

najstrožjo kazen 11-metrovko, ki jo je Vidic spremenil v gol 4:4.

Domačini so se nato ponovno nekoliko umirili ter zbrali in začeli ostro napadati. V 75. minuti so preko Sarotara dosegli vodstvo 5:4. Gostje so na vsak način hoteli izenačiti. Napadi so se menjavali z ene in druge strani. Tempo igre ni popuščal. V 86. minuti je odlični Mautec ponovno prodrl, dosegel gol in postal končni rezultat tekme 6:4.

Za drugi polčas tekme je značilna groba igra. Krivdo za to nosi predvsem sodnik Orel iz Celja, ki je dopustil grobo igro. Tako je moral zaradi grobe starta zapustiti igrišče Jože Norčič, ki ga je zamenjal Rantaša in je svojo nalogo prav dobro opravil. Če bodo igralci Sobote vse naslednje tekme zaigrali tako pozitivno kot minulo nedeljo ter se borili za sleherno žogo, lahko pričakujemo še več zmag in primerno mesto Sobote na lestvici slovenske nogometne lige. D.B.

TVD »PARTIZAN« TUDI V LOGAROVCIH

Minuli teden so ustanovili na pobudo mladinske organizacije TVD »Partizan« tudi v Logarovicah. Mladina v Logarovicah kaže veliko veselje za telesno vzgojo. Tečaj za vaditelje v Ljubljani sta se udeležili dve mladinki, ki sta danes že vodnici oddelkov. Na podoben tečaj bodo poslali tudi nekaj mladincev.

Vodstvu je priskočil na pomoč načelnik TVD »Partizan« Križevci, ki redno vodi oddelke mladincev. Novemu društvu je občinska zveza TVD »Partizan« dodelila blazino, društvo iz Križevca pa je posodilo nekaj orodja. Program novega društva predvideva med drugim tudi ureditev letnega telovadišča in igrišča za rokomet in odbojko.

ODHOD DIJAKOV UCITELJISKA IN GIMNAZIJE V M. SOBOTI V PLANICO

Ob koncu tedna bodo odpotovali učiteljski in gimnazijski v Planico. Odhoda se vsi veselijo in težko pričakujejo nastop najboljših naših in tujih skakalcev.

Skenili so tudi, da se bodo podrobneje seznanili s sodniškimi pravili skokov. V ta namen bo predaval prof. Titan o strukturi Planice, njenem pomenu in skakalnih pravilih. S tem bo postalo tekmovanje še zanimivejše za vse udeležence, posebno pa tiste, ki bodo merili hitrost skakalcev in čas, ki ga bodo skakalci potrebovali za let od mostiča do doskočišča.

OSNOVNA SOLA G. RADGONA : PSD »MLADOST« MURSKA SOBOTA 8:9 (5:3)

Minulo nedeljo je pionirsko rokometno moštvo društva »Mladost« gostovalo v Gornji Radgoni. To je bilo

Videmski utrinek

Emica Klobasa

Učiteljica Emica Klobasa, pri Vidmu ob Ščavnici je načelnica tamkajšnjega TVD »Partizan«. Videmski Partizan ima 40 članov, mladince in pionirje. Pred nedavnim so ustanovili tudi sekcijo jujitsu, ki ima 18 članov. Najbolj aktivni so odbojkarji, igrajo pa tudi namizni tenis. Večina članov Partizana pridno dela, toda težave so z vodniškim kadrom. Učitelj, ki v glavnem vodi delo Partizana, prihajajo in odhajajo, med člani, ki so večinoma kmečki fantje in dekleta, pa je težko dobiti koga, ki bi bil pripravljen posvetiti še nekaj več časa telovadbi oziroma vzgoji članov. Letos se tudi videmski telovadci pripravljajo na Pomurski festival, poleg tega pa bodo uredili igrišče.

SLUŽBENE OBJAVE ORO MURSKA SOBOTA

V nedeljo, dne 27. marca bodo odigrane tekme 7. kola in sicer:

V Murski Soboti: ob 9.30 uri: Učiteljjske : TVD »Partizan« Beltinci ob 10.45 uri: TVD »Partizan« M. Sobota : »Partizan« Lendava

29. marca ob 16.00 uri: SAG : TVD »Partizan« Krog

KOSARKA

PSD »MLADOST« : OSNOVNA SOLA II. 12.32 (12.22)

Včeraj v Mariboru: Branik : Sobota 6:0 (2:0)

RADIJSKI PROGRAM

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

od 27. marca do 2. aprila

Nedelja

6.00: Jutranji pozdrav (partizanske, množične, umetne pesmi in koračnice) — vmes ob 6.05-6.10: Poročila, vremenska napoved in dnevi koledarja; 7.30: Radijski koledar in prireditve dneva; 7.35: Poveške za nedeljsko jutro; 8.00: Mladinska radijska igra — Friedrich Feld: Harmonika popotuje; 8.37: Veselo v novi teden; 9.40: Pihalni orkester LM p.v. Rudolfa Stariča; 10.00: Se pomnite, tovariši... Stane Stražar: Hajka na Studencu — L.; 10.30: Teden mednarodnih smuških poletov v Planici (Prenos zadnjega dne prireditve); 11.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Za našo vas; 13.45: Koncert pri vas doma; 14.15: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — L.; 15.30: Franz Liszt: Madžarska fantazija za klavir in orkester (Solistka Edith Farnadi, Filharmonični promenačni orkester dirigiral Adrian Bouti); 15.45: Plesni ritmi iz opere; 16.00: Humoreska tega tedna — Kurt Kusenberg: V trgovini; 16.20: Anton Schwab: Sonček moj (Ljubljanski komorni zbor p.v. Milka Skoberneta); 16.30: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — L.; 17.30: Radijska igra — Paolo Levi: Pustinja v megli — Režija: Maša Slavčeva; 18.35: Po domače v dvo- in tričetinskim taktu; 19.30: Radijski dnevnik in športna poročila; 20.05: Izberite melodijo tedna (Zabavna glasbena oddaja z nagradami); 22.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan; 22.15: Zaplešite z nami! 23.00: Poročila in pregled tiska; 23.10: S poveškami v deželo sanj; 24.00: Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Ponedeljek

5.05-5.10: Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar; 6.00-6.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila; 8.00: Poročila; 8.40: Pojeta Vokalni kvintet Kranjske in Obrtniški moški zbor Enakost p.v. Viktorja Fabianija; 10.00: Napoved časa in poročila; 10.10: Iz filmov in glasbenih revij; 11.00: Zvočni spektrum; 11.30: Oddaja za otroke — a) Lov na vidre — b) Preizkus pred mikrofonom — gojenci nriže glasbene šole. Viš nastopajo; 12.00: Ciganski naprevi; 12.15: Kmetijski na-

sveti — Jože Kregar: Vrtno cvetice — enoletnice; 12.25: Pozdrav iz Slavonije; 12.40: Ansambel Johnny Meyer in Maurice Larcange; 13.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 13.35: Ruleta za zabavo; 14.20: Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.35: Naši poslušalci, čestitajo in pozdravljajo; 15.40: Naši poslušalci na tujem — ing. Tina Maležič: O živilih in prehrani v ZDA; 17.00: Napoved časa in poročila; 17.10: Srečnjo vožnjo! (Sofierjem na poti); 18.00: Radijska univerza — ing. Janko Čuček: Umetne smole; 18.30: Športni tednik; 19.30: Radijski dnevnik; 20.00: Revija zabavne glasbe; 20.25: Ansambel Felix King s pevcem Raymond Girardom; 23.00: Poročila in pregled tiska; 23.10: Plesni zvoki iz studia 14 — Plesni orkester RTV Ljubljana; 23.40: Ameriške popevke.

Torek

6.00-6.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila; 8.00: Poročila; 8.35: Radijska šola za srednjo stopnjo — Ljubljana pred svetlečimi; 9.25: Potopisi plesnih ritmov; 9.45: E. Milka Mozartove opere Don Juan (izvajajo: Fernando Corena, Cesare Siepi, Suzanne Danco, Kurt Böhm, Anton Dermota, orkester dunajskih filharmonikov dirigiral Josef Krippl); 11.00: Iz slovenske solistične glasbe (Pavel Sivice: Itrska — Barkarola, M. Vodovinec: 7 miniaturni, Ferdo Juvanc: Fantazija); 11.30: Zabavna paleža; 12.15: Kmetijski nasveti — Po večajmo vzrejo mesnatih prašičev; 12.25: Pet pesmi za pet pevcev; 13.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 14.05: Radijska šola za višjo stopnjo — Prežihov Voranc; 14.45: Milan Ristić: Simfonične variacije — (Simfonični orkester Jugoslovanske Radiodifuzije dirigiral Antonio Janigro); 15.40: Listi iz domače književnosti — Kajetan Kovič: Nove pesmi; 17.10: Razgovor z volivci; 18.00: Iz zbornika spominov; 18.20: Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — »Tam je moje srce, kjer je moja domovina« — ob 190-letnici rojstva F. Chopina; 18.45: Razgovor o mednarodnih vprašanjih; 20.30: Radijska igra — Daria Kravčič: Branik dnevnika (prva izvedba) — Režija: Sajko Rosanda; 24.00: Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Sreda

5.00-8.00: Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored); 7.00-7.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar; 9.00: Jezikovni pogovori; 9.45: Samospevi srbskih skladateljev pojeta baritonist Milivoj Bačanič in tenorist Drago Stare (Vlado Milošević: Molitva oblaku — Drvari — Mjesecina, Crnci na mletu; kom. Torre dell' orologio; Isidor Bajčić: Bila jednom ruža jedna — Veruj, da te ljubim — Kada gledam oči tvoje — Divna so); 10.10: Felix Mendelssohn: Sen kresne joči — Izvajajo: Jennifer Vyvyan, Marion Lowe, ženski zbor Covent Gardenke opere in Londonški simfonični orkester, dirigira Peter Maag; 11.00: Radi bi vas zabavali; 11.30: Oddaja za cimbane — a) Malmberg Bertil: Velike daljine dežele — b) Petnajst minut v glasbenem vrtcu; 12.15: Kmetijski nasveti — Marija Oprekal: Vasko kopalinke; 12.25: Pisani zvoki iz Dravskega polja — Izvajajo Dravski florsarji in Pohorski fantje; 13.45: Dunajski valčki; 13.50: Slovenske narodne; 13.50: Veliki zabavni orkester France Pourcel; 14.05: Radijska šola za srednjo stopnjo — Ljubljana pred svetlečimi (ponovitev); 15.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in prireditve dneva; 15.40: Novost na knjižni polici — F. Milčinski: Zbrana dela; 16.00: Koncerti po želji; 17.10: Sestanek ob poti; 17.30: Znani pevci — priključene popevke; 18.20: Iz slovenske solistične glasbe v času Novih akordov — XIII. oddaja — Janko Ravnik; 18.45: Domače aktualnosti; 20.00: Ali jih poznate? — XII. oddaja; 21.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan; 22.15: V plesnem ritmu z Ljubljanskim jazz ansambelom; 22.35: Melodije velikih mest; 24.00: Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Četrtek

5.00-8.00: Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored); 7.00-7.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar; 8.05: Veliki orkestri — znane melodije; 8.35: Nekaj opernih uvertur — N.R. Rimski-Korsakov: Uvertura k operi Sneguročka — F. Flotow: Uvertura k operi Marta —

G. Verdi: Uvertura k operi Moč usode; 8.55: Radijska šola za višjo stopnjo — Prežihov Voranc (ponovitev); 10.00: Napoved časa in poročila; 10.10: Popevke se vrstijo; 10.40: Pet minut za novo pesmico — a) W. Mozart: Predi pamet — b) Pozdravi mladim razvijem; 12.00: Narodne ob spremljavi harmonike; 12.15: Kmetijski nasveti — ing. Janez Bašič: Živalske kužne bolezni — prenosne na človeka; 12.25: Plesni orkester Willy Berking; 12.40: Od polke do kola; 13.30: Zvočna panorama; 13.55: Francoske operne arije — A. Thomas: Pesem Wilhelma iz opere Mignon (Libero de Luca) — L. Delibes: Arija Lakme iz 2. dej. opere Lakme (Lily Pons) — Ch. Gounod: Rondo o zlatem telu iz opere Faust (Ezio Pinza) — J. Halevy: Arija — Leonarda iz opere Zinjina (Mario del Monaco) — G. Charpentier: Arija Luiza iz opere Luiza (Suzanne Danco); 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.45: Reklame in zabavna glasba; 15.40: S knjižnice trga; 16.30: Popevke na tekočem traku; 17.10: »Od kod si, dekle, ti doma?« — Slovenske narodne pesmi poje Mariborski komorni zbor p.v. Rajka Sikoš; 17.30: Europa express; 18.15: Spoznavajmo naše umetnike! — XXIV. oddaja — Tenorist Janez Lipušček; 18.45: Radijska univerza — Prof. dr. ing. Vladimir Muljevič: Kaj in kako morajo umetni sateliti v vesolju; 20.00: Četrtkov večer domačih pesmi in napovedi; 21.00: Portret — Tone Seliskar (Literarna oddaja); 24.00: Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Petak

5.00-8.00: Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored); 7.00-7.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar; 8.00: Poročila; 8.05: Poje Komorni zbor RTV Ljubljana p.v. Milka Skoberneta; 9.00: Naš podlistek — Slavko Batušić: Iz potopisa — II.; 9.40: Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — Majhen koncert otroškega in mladinskega zbora RTV Ljubljana; 10.10: Od valčka do can-ty; 11.00: S poveškami po svetu; 11.45: Narodne in umetne za petje in orkester; 12.15: Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrt v aprilu; 13.00: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 13.30: Poljudne skladbe izvajajo

Mariborski instrumentalni ansambel p.v. Vlada Goloba; 14.05: Radijska šola za nižjo stopnjo — Leteči tisočak (ponovitev); 9.25: Naši partizani poje...; 10.10: Odločki iz slovenskih oper — A. Borodini: Scena ter zbor iz 2. dej. opere Knez Igor (Melanija Bugarinović) — A. Dvorak: Arija Rusalka iz 1. dej. opere Rusalka (Valerija Heybal) — J. Gotovac: Arija Djule iz opere Ero z onega sveta (Mirka Klarič); Arija Djule (Marica Lubejeva) — M. Bravničar: Odloček iz 2. dela opere Hlapci Jernej (Rudolf Franc, Samo Smerkolj, Friderik Lupia) — B. Smetana: Zaključni prizor opere Prodana nevesta — M. Gluka: Epilog iz opere Ivan Susanin; 11.30: Pionirski tednik; 12.15: Kmet. nasveti — vet. Z. Zelenčnik: Virusne bolezni domačih živali; 12.25: Domači napovi izpod Pohorja — Izvajajo: Pohorski fantje in kvintet Vitke; 12.45: Pojeta L. Robič in Vali Hohnjec; 13.30: Venček nar.; 13.35: B. Smetana: Češki plesi za klavir (Furiant — Slepčka — Oves — Mrdve — Cibulčka) Izvajajo pianistka Vera Repkova; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00: Slovenska pesem od romantične do danes — XII. oddaja — Slavko Mihelčič; 16.30: Za vedro razpoloženje; 18.00: Jezikovni pogovori; 18.15: Tris Oscar Peterson z godali; 18.30: Kvintet Avsenik; 18.45: Okno v svet; 21.30: Melodije za prijeten konec tedna; 22.15: Oddaja za naše izseljence; 24.00: Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Sobota

5.00-8.00: Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored); 7.00-7.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar; 8.55: Radijska šola

Radio Murska Sobota

Sobota, 26. marca 1960: ob 17.00: »Naš sobotni sprehod« ob 17.15: Obvestila, objave in reklame; ob 17.25: »Zeleli ste, poslušajte«. Nedelja, 27. marca 1960: ob 12.00: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 12.40: »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo«. Torek, 29. marca 1960: ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.25: »Zeleli ste, poslušajte«. Radio M. Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5. do 9. ure in od 15. do 23.10. ure. Ob nedeljah in praznikih pa od 6. do 23.10. ure.

Okrajna šahovska zveza v M. Soboti je povabila državnega prvaka Svetozara Gligorića, da odigra simultanke v vseh večjih centrih Pomurja. Povabilu se je velemoster rade volje odzval. Tako bo gostoval v petek, 25. t.m. ob 19. uri v G. Radgoni, v soboto 26. t.m. ob 15. uri v Ljutomeru in ob 20. uri v Lendavi, v M. Soboti pa bo nastopil v nedeljo 27. t.m. ob 9. uri.

Kakor znano, je velemoster Gligorić desetkratni državni šahovski prvak. Prvič je osvojil ta naziv l. 1947.

Tečaji za gostince

Okrajna gostinska zbornica posveča precejšnjo skrb za vzgojo gostinskega kadra. Do danes si je pridobilo preko tečajev in seminarjev strokovno znanje 160 gostinskih delavcev. Večina teh se je zaposlila izven Pomurja. Okrajna gostinska zbornica v Murski Soboti bo skupno s centrom za vzgojo odraslih skrbela za vzgojo in izpopolnjevanje gostinskih delavcev na delovnih mestih.

Gostinska zbornica je letos prvič organizirala tečaj za pridobivanje visoke kvalifikacije, saj visokokvalificiranega kadra v pomurskih gostinskih primanjkuje. Tečaj se je začel že meseca januarja in bo zaključen zadnje dni aprila. Obiskuje ga 16 kvalificiranih gostinskih delavcev, v glavnem vodilni gostinski kader. Na tečaju predavajo gostinski strokovnjaki iz Maribora in Ljubljane, splošne predmete pa poučujejo predavatelji s območij srednjih šol.

Pred kratkim se je začel tudi tečaj za pridobivanje kvalifikacije v gostinskih stroki. Tečaj obiskuje 25 polkvalificiranih gostinskih delavcev.

LETALA IN TELEVIZIJA

Fordova ustanova in skupina uglednih ameriških pedagogov dela na projektu, po katerem naj bi se televizijski programi prenašali z letali v razne kraje sveta. Strokovnjaki smatrajo, da bo 13.000 šol lahko koristilo te programe.

DAROVALCI KRV V TRANSFUZIJSKI POSTAJI V M. SOBOTI

Bela BELINGER — devetletni iz M. Sobote, Verona BAGOLA iz Beznovec, Marija BARBARIC — tretjetletni iz Zerkovec, Emilija DRVARIC — četletni iz Lemerja, Ludvik SOLAR iz Fokovec, Verona PREMOŠA iz Turnišča, Elza CER iz Kovačevce, Angela VINKO iz Gibine, Rudolf KOHEK, Janez BICO, Marija MAUCEC, Matilda PINTARIC, Marija KAVAS, Marija REZONJA, Franciška KOCIPER, Marta MAJČEN, Elizabeta ZVER, Marija MLINARIČ, Franciška BASA, Marija DOMINKO, Slavko SKAFAR, Julija NEZIC — drugi, Franca LENDVAJ — tretjetni, vsi iz Melincev.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje TRANSFUZIJSKA POSTAJA MURSKA SOBOTA.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 25. marca do 3. aprila 1960

Padavine je pričakovati okoli 26. in 31. marca. V ostalem bo suho vreme s pogostimi razjasnitvami. Ponovno močno ohladitev je pričakovati okrog 1. aprila, ponoči slana.

Dr. V. M.

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje

Pomurski tisk v Murski Soboti

Direktor Jože Vild

Urejuje uredniški odbor

Odgovorni urednik Stefan Balazic

List pošiljamo samo po predplačilu — Nenaročenih

rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje.

Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ul. 7, telefon 130 —

Naročniški in oglašni oddelki: Murska Sobota, Kocljeva ul. 7 —

Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev,

za inostranstvo letno 1000 din. — Tek. račun pri Komunalnih

banki v Murski Soboti št. 605-70

1-345

Naročnike »POMURSKEGA VESTNIKA« prosimo, da čim prej v celoti poravnajo naročnino za leto 1960.

Novim naročnikom pošiljamo časopis le po vplačilu naročnine na naš tekoči račun pri KB 605-70

1-345

Kje so inženirji in tehniki?

Za to, kar pišem, mi je dala pobudo ugotovitev skupne seje sekretariata okrajnega komiteja LMS in okrajnega odbora Ljudske tehnike, da v tehnični vzgoji nimajo prvega mesta inženirji in tehniki in da te pogrešamo v klubih in društvih Ljudske tehnike in v — solah. Inženirjev in tehnikov — razen ene izjeme — kratkoma ni v društveno organizirani tehnični vzgoji. Res je sicer, da manjka tudi denarja, inventarja, orodja itd. za delavnice tehnične vzgoje, vendar se vse to lažje dobi kot pa inženir ali tehnik, ki bi bil v stalnih stikih s skupino ljudi željnih tehničnega znanja.

To niso očitki strokovnjakov, je zgolj ugotovitev, kot je ugotovitev tudi to, da je v nekem primeru tehnik zadolžen za delo odbora RK, medtem ko ga v društvu Ljudske tehnike močno pogrešajo. Verjamem, da bi se pri pregledu seznama funkcij inženirjev in tehnikov pojavilo lepo število takih primerov, ki predstavljajo tratenje sil. Morebiti so o tem že razpravljali v društvu inženirjev in tehnikov, morebiti tudi kje drugje. Če o tem še ni bilo govora, pa je tak razgovor potreben. Ljudska tehnika sama je pogrešila v toliko, da za kaj takšnega še ni dala pobude in

inženirjev in tehnikov ni opozorila na pomembnost svojega programa. Tako se je lahko ohranilo še doslej mnenje, da Ljudska tehnika prireja prebivalstvu le napete trenutke z motorističnimi dirkami in podobnimi prireditvami.

Ob vsem tem mi vrta v mislih ena sama primerjava: v posameznih solah, kjer so ustanovili tehnične krožke in v nekaterih društvih, ki so začela s programom tehnične vzgoje v okviru Ljudske tehnike, so s posebno delegacijo članov stopili v nekatera podjetja in zaprosili, da pomagajo pri tehnični vzgoji v krožku oziroma društvu. Ali ne bi bilo umestno, če bi na isti način stopili do posameznih inženirjev in tehnikov in jih zaprosili za podoben patronat. Kogar izmed tehnikov in inženirjev bo obiskala skupina predstavnikov tehnično-vzgojnega krožka ali društva, ta bo vsekakor vedel, da imajo ti ljudje resne namene in ne bo imel vtisa, da jim svojo pomoč ponuja ali celo vsiljuje.

Vemo, da imamo v kmetijstvu dokaj lepo število inženirjev in tehnikov, manj sicer v industriji, pa zopet precej v gozdarstvu in ni jih težko poiskati, kajti med nami so!

or

Mali OGLASI

CENA MALIH OGLASOV: do 10 besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. MED DVE CRTI: beseda 20 din, ženitveni oglasi beseda 30 din, preklicani beseda 35 din. Za oglase, ki so pod šifro oziroma naslov v oglašnem oddelku, še 50 din dodati.

IZGUBIL SEM AKTOVKO dne 18. marca 1960, na poti Murska Sobota—Križevci—Ljutomer. Najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi.

M-346 NJIVO V IZMERI 91 arov, pri gasilskem domu v Mačkoveh, prodam. Vprašati pri Francu Sapaču, Crenelavci št. 5.

M-347 HISO z GOSPODARSKIM POSLOP- JEM in 2 ha zemlje, ugodno prodam. Vprašati: Seruga, Kristianci pri Veržuju.

M-349 FRIZERJI POZOR! Aparat za parno trajno — kodranje las, prodam. Cividini, Frizer. G. Radgona.

M-325 2 ZELEZNI POSTELJI za vklopiti prodam. Vprašati: Cividini, Gornja Radgona, Jurkovičeva 9.

M-325 DVE TELICI ZA REJO v starosti 1 1/2 leta in 7 mesecev, dve svinji nad 30 kg in dvoje vrat, pol leta rabljenih 80 x 180 cm, prodam. Naslov v upravi lista.

M-342 SLAMO cca 4.000 kg prodam. Naslov v upravi lista.

M-343 VELIKO STOJEČO URO iz orhovega lesa, prodam. Poizvedbe: Kor- nel Pustai, urarstvo, Murska So- bota.

M-344 RODOVNIŠKEGA MERJASCA, starega 5 mesecev, lepo rejenega, prodam. Poizvedbe: Stefan Kučko, Turnišče.

M-345 ISCEM samostojno gospodinjstvo pomočnico, vešto kuhanja k tričlan- ski družini. Plača dobra. Naslov v upravi lista.

M-337 POSESTVO 2,86 ha s hišo in gospo- darskim poslopljem, ob glavni ce- sti, ugodno prodam. Martin An- drenšek, Križevci 63 pri Ljuto- meru.

M-338 SPREJMEM VAJENCA pekarske stro- ke. Hrana in stanovanje zagoto- vljena. Naslov v upravi lista.

M-339 MOTORNO KOLO »Lambretta« 150 cm v odličnem stanju, ugodno pro- dam. Informacije: Murska Sobota, Stefana Kovača 19, 2-II.

M-341 SLUŽBO ŽIVINOREJCA želim spre- meniti. Pismene ponudbe na upra- vo lista pod »Kvalificirani žvino- rejce«.

POLOVICO HISE z gospodarskim poslopljem in 2,5 ha zemlje, prodam. Informacije pri Jožetu Kosu, Ro- poča št. 22, p. Rogoševci.

M-331 KMETIJSKA ZADRUGA Križevci pri Ljutomeru kupuje vsake količine hrastovih dog — vinskih — za iz- voz po najvišji dnevni ceni. Na- tažna navodila glede dimenzij dobite pri naši upravi ali pa pri tov. Jošku Kosiju.

M-334 »AGROSERVIS« M. Sobota sprejme takoj v službo: avtomobila-kam- mojstra za poučevanje vajencev, 5 avtomobanikov z odsluženim vo- jaškim rokom in sekretarja pod- jetja. Pogoji: dokončana srednja šola. Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

M-335 POSESTVO S HISO in gospodarskim poslopljem, vse v dobrem stanju, v bližini Gornje Radgone ob glav- ni cesti, prodam skupaj, po dago- voru tudi delno. Naslov v upravi lista.

M-324 HISO z gospodarskim poslopljem, kri- to z opeko, delno tudi zidano, ta- koj vseljivo, možno tudi za po- dreči, prodam. Cena 400.000 din. Interesenti naj se javijo v Sta- njeveci št. 6.

M-326 HISO z gospodarskim poslopljem, v dobrem stanju, in nekaj zemlje, 10 minut od avtobusne postaje v Nuskovi, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

M-321 HISO z gospodarskim poslopljem in celotnim inventarjem ter sadov- njak in vinograd na Murskaku, prodam. Posebej imam za prodati še vinske sode. Informacije dobi- te: Murska Sobota, Titova 2.

M-322 MALO POSESTVO v izmeri 68 arov: njiva, vinograd in sadovnjak, na lepi sončni legi na Rožičkem vrhu št. 70, p. Videm ob Ščavnici, pro- dam. Cena 380.000 din. Interesenti naj se javijo pri Martinu Duhu, Odranci št. 165.

M-323 ZENSKO DVOKOLO, rabljeno, po ugodni ceni prodam. Informacije v knjižarni »Dobra knjiga« Mur- ska Sobota.

M-314 MLATILNICO »Mare« 120 v dobrem stanju dam v najem ali prodam. Naslov v upravi lista.

M-319 Na podlagi 16. člena Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju (Ur. list LRS, št. 28/54) obveščamo lastnike orožja, da se bo pričelo podaljševanje veljavnosti orožnih listov za vse vrste orožja za leto 1960. Lastniki naj se dne 28. marca 1960 zglasijo na pristojni postaji LM, dvignejo predpisani obrazec, ga izpolnijo in dajo potrditi pri svoji lovski družini, do 4. aprila 1960 pa vrnejo na postajo LM.

PREGLED OROŽJA BO PO TEM RAZPOREDU:

dne 11. IV. 1960 od 8. do 9. ure na PLM Beltinci
dne 11. IV. 1960 od 10. do 11. ure na PLM Lendava
dne 11. IV. 1960 od 12. do 13. ure na PLM Dobrovnik
dne 11. IV. 1960 od 14. do 15. ure na PLM Prosenjakovci
dne 11. IV. 1960 od 16. do 17. ure na PLM Salovec
dne 12. IV. 1960 od 8. do 9. ure na PLM Moščanci
dne 12. IV. 1960 od 10. do 11. ure na PLM Grad
dne 12. IV. 1960 od 12. do 13. ure na PLM Rogoševci
dne 12. IV. 1960 od 14. do 15. ure na PLM Cankova
dne 13. IV. 1960 od 7. do 8. ure na PLM Ljutomer
dne 13. IV. 1960 od 9. do 10. ure na PLM Videm ob Ščav.
dne 13. IV. 1960 od 11. do 12. ure na PLM G. Radgona
dne 13. IV. 1960 od 15. do 16. ure na PLM Sl. Radenci
dne 14. IV. 1960 od 7. do 12. ure na PLM Murska Sobota

Lastniki orožja morajo ob določeni uri prinesiti na pri- stojno postajo LM orožje, kjer se ga bo pregledalo in podaljšalo veljavnost orožnega lista.

Vsa pojasnila dobijo lastniki orožja na postaji LM.

Iz pisarne oddelka za notranje zadeve
Murska Sobota

Tedenski KOLEDAR

Petek, 25. marca — Minka
Sobota, 26. marca — Maksim
Nedelja, 27. marca — Rupert
Ponedeljek, 28. marca — Vanek
Torek, 29. marca — Ciril
Sreda, 30. marca — Branimir
Četrtek, 31. marca — Benjamin

MURSKA SOBOTA — od 25. do 27. marca ameriški barvni film: »Ko- mu zvoni«; od 28. do 29. marca italijanski film: »Fortunelac«; od 30. do 31. marca ameriški barvni cinemascope film: »Potemneli an- geli«.

GORNJA RADGONA — od 26. do 27. marca ameriški barvni cinemasco- pe film: »Potemneli angeli«; od 30. do 31. marca francoski film: »Kro- jčič za dame«.

LENDAVA — od 25. do 27. marca ameriški film: »Človek v sivi ob- leki«; od 29. do 30. marca japo- ski film: »Ljudje torpeda«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — od 26. do 27. marca italijanski film: »Simfonija ljubezni«; 30. marca francoski film: »Oče, mama, moja žena in jaze«.

LJUTOMER — od 26. do 27. marca ital. cinemascope film: »Kruh, lju- bezen in...«; od 30. do 31. marca jugoslovanski film: »Krvava straj- ca«.

SLATINA RADENCI — od 26. do 27. marca ameriški barvni film: »Ja- hali so na zapad«; 31. marca pod- novski film: »Od Schwarzwalda do Črnega morja«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 26. do 27. marca italijanski film »Dekle- ta iz 04«.

VELIKA POLANA — 27. marca ju- goslovanski film: »Zadnji tir«.

ČEPINCI — 27. marca ameriški film: »Nocoj homo peli«.

VABILO

Vabimo Vas na redni letni občni zbor

PLANINSKEGA DRUŠTVA MURSKA SOBOTA

ki bo dne 27. marca 1960 ob 9. uri dopoldne v prostorih sejne dvorane Okrajnega od- bora SZDL.

Vabi odbor

20 a NAJBOLJŠE ZEMLJE (Plese), dam v najem ali prodam. Infor- macije: Murska Sobota, Bakovska 11.

M-316 DVE HISNI PARCELI, nenacelo- pizirani, na najlepšem kraju v Sl. Radencih prodam. Informacije do- bite vsak dan popoldne v Slatina Radencih št. 51.

M-317 TRAVNIK v Sl. Radencih prodam. Cena nizka. Vprašati pri Martinu Mauku, Sl. Radenci.

M-318 TRAKTOR »Diesel Ros« 25 KS, gu- menjak in mlatilnico »Vichtre« 90, boben na kroglični ležaj, v do- brem stanju, prodam. Interesenti naj se javijo v Stanjeveci št. 6.

M-327 HISO z gospodarskim poslopljem, vr- tom in sadovnjakom, v centru Dravskega Središča prodam. Ce- na ugodna. Franc Jurjašević, Sre- dišče 109.

M-328 NOVO HISO, enodružinsko, primer- no za obrtnika, zraven železniške postaje Križevci-Boreci, ugodno prodam. Alojz Skrobar, Ključa- roveci 6, Križevci pri Ljutomeru.

M-329 OSTRESJE (trašt), novo tesano, od 8-9 x 12 cm, ugodno prodam. In- formacije pri Kolomanu Koložu, Ivanovci št. 3, p. Fokovci, M-320

SOCIALNO ZAVAROVANJE

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV

S prvim aprilom pridobijo pravico do zdravstvenega zavarovanja kmetijski proizvajalci na podlagi določb Zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. S tem zakonom je uveden splošno in obvezno zavarovanje kme- tijskih proizvajalcev in njihovih družinskih članov, ki se pre- življajo s kmetijstvom. Vsekakor je to velika pridobitev, če- prav danes se marsikdo gleda na to z nezaupanjem. Prav to zavarovanje bo rešilo naše kmečke prebivalce velikih skrbí, da se bodo lahko lažje posvetili povečanju kmetijske proizvodnje ter se s tem uvrstili v prave proizvajalce.

Zavarovanje kmetijskih proizvajalcev je sprito našega razvoja postalo nujnost in čeprav je sedaj na samem začetku še z omejenimi pravicami, pričakujemo, da bodo sadovi tega zavarovanja omogočili nadaljnjo razširitev pravic. Zato tudi zakon sam ni postavil meje temu zavarovanju in prepušča proizvajalcem samim določanje okvirov tega zavarovanja. Z ozirom na možnosti in ker se potrebni organi na tem področ- ju ne delujejo, se pri nas zaenkrat uvaža le osnovno zdrav- stveno zavarovanje. Razširjeno zdravstveno varstvo je vezano tudi na zmožnost zdravstvene službe in je tudi zaradi raz- meroma slabo razvite zdravstvene službe na našem področju za sedaj še neizvedljivo.

Uvedba zavarovanja kakor tudi uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev bo v za- četku povezano z določenimi težavami. Okrajni zavod za socialno zavarovanje in njegove podružnice skupno z občins- kimi LO bodo morali urediti potrebne evidence in izdati zdravstvene izkaznice vsem upravičencem do zdravstvenega zavarovanja. To obsežno delo, ki naj bi bilo po načrtu zaključeno do 20. aprila tega leta, pa zahteva od slehernega družinskega glavarja in seveda tudi od uslužbencev, ki bodo na tem delali, potrebno točnost in vestnost.

Da bi bilo to tehnično in obsežno delo v redu opravljeno, da se ne bi zavleklo in povzročalo poleg obstoječih še nepo- trebne težave, naprošamo in

POZIVAMO

da se kmetijski proizvajalci ravnaajo po sledečih navodilih:

1. Dosedaj so občinski LO pripravili potrebne sezname kmetijskih proizvajalcev po krajevnih odborih, na podlagi katerih se bodo vlagale prijave in izdajale zdravstvene iz- kaznice. Vsak, kdor misli, da je zaradi kakršnih koli spre- memb v zadnjem času izpadel iz evidence ObLO, naj se pre- priča in uredi čimprej.

2. Vlaganje prijav v zavarovanje in izdajanje zdravstve- nih izkaznic bo po krajevnih odborih odnosno vaseh. Kdor bo izostal, bo moral vložiti prijavo in dvigniti zdravstvene iz- kaznice na okrajnem zavodu za socialno zavarovanje ali na njegovi podružnici šele po 15. aprilu.

3. Izpisovanje — vlaganje prijav in izdajanje zdravstve- nih izkaznic bodo opravljale posebne, za to določene skupine uslužbencev po krajevnih odborih odnosno vaseh. S potreb- no disciplino je treba omogočiti tem uslužbenem čimhitrej- še delo.

4. Vsak družinski glavar prejme posebno obvestilo — po- ziv, kje in ob kateri uri se mora zglasiti. Na obvestilu bo na- vedeno katere vse listine mora predložiti, da izkaže zase in za družinske člane upravičenost do zdravstvenega varstva pred izdajo zdravstvene izkaznice in sicer uslužbenecem na- vedenim v tretji točki. V kolikor vseh listin nima zbranih, naj vsaj pripravi točne podatke rojstev in drugih.

5. V kolikor bo družinski glavar zadržan iz upravičenih vzrokov in ne bi uspel priti ob določenem času na odrejen kraj, lahko pride in vloži prijavo drug družinski član, ki je sposoben za to opravilo. Vsi, ki bodo predložili potrebne li- stine, odnosno dali vse potrebne podatke, prejmejo ob vla- ganju prijav zdravstvene izkaznice.

6. Dajanje netočnih podatkov, predvsem rojstnih in so- rodstvenih, bo povzročilo nevarne posledice za zavarovance in socialno zavarovanje.

7. Zdravstvene izkaznice so iz navadnega kartona. Za- vod bo poizkusil nabaviti polivinilne ovitke, vendar zaradi velikih količin in ker dosedaj ni bila znana oblika izkaz- nice, je težko verjetno, da bi to uspelo. V kolikor nam to ne uspe, naprošamo, da skuša vsakdo čimbolj čuvati zdravstve- no izkaznico, po možnosti tudi nabaviti polivinilni ovitek.

Zdravstveno izkaznico bo treba takoli plačati, eventualno tudi polivinilni ovitek. Cena še ni znana, predvideva se okrog 20 din za izkaznico, isto za polivinilni ovitek. Napro- šamo, da bi vlagatelji prijav imeli pri sebi potrebna denarna sredstva.

S skupnimi prizadevanji bomo uspešno in dobro začeli izvajati zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih raz- merij pri Splošnem gradbenem podjetju »KONSTRUKTOR« Maribor, Sernčeva ulica št. 8

sprejme večje število

zidarjev, tesarjev, železokrivcev in nekvalificiranih delavcev na gradbišča v Mariboru

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanje in hra- na zagotovljena. Plača in terenski dodatek po tarifnem pra- vilniku.

Javite se v personalni podjetja od 6. do 14. ure.

Večje skupine naj predhodno javijo svoj prihod.

Razpisna komisija pri ZDRAVSTVENEM DOMU G. Radgona razpisuje mesto

ADMINISTRATORKE

Pogoj: nižja šolska izobrazba z nekaj prakse.

Nastop službe 1. aprila 1960.

Upravni odbor Obrtnega podjetja »KROJ« Murska Sobota

razpisuje delovno mesto

1. SEFA RACUNOVODSTVA

2. MEZDNEGA KNJIGOVODJE

Pogoji: pod točko 1. ekonomska srednja šola s pet- letno prakso ali nižja šolska izobrazba z desetletno prakso v računovodstvu. Pod točko 2. srednja šolska izobrazba z dvoletno prakso v vodenju mezd ali nepopolna srednja šola s petletno prakso in znanjem strojeopisja.

Pismene ponudbe poslati na upravo podjetja do 1. aprila 1960. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe pod 1. ta- koj ali s 1. majem, pod 2. po možnosti takoj.

Po 2000 letih odkrit zločin

Pred kakšnimi 40 leti, natančneje 1912. leta je skupina arheologov, raziskujoč otok Brioni, našla v Verigah na ostanke vile iz rimskih časov. Ko so odprli železna vrata, so zagledali v podzemnem hodniku na vile sključeno človeško okostje. Na njegovi roki je visela zlata verižica z medaljonom, v katerega so bile vrezane samo tri besede: Cains Lucianus Bassus.

Na ta način je bil po 2000 letih odkrit težek zločin in razsvetljena legenda, ki se je na teh otokih prenašala iz roda v rod stoletja.

Vrnimo se 20 stoletij nazaj...

...Za vladavine carja Vespaziana, v sedemdesetih letih našega štetja, je živel na Velikem Brionu stari in bogati patricij Aulus Fesonij, ki je nekoga dne vzela za ženo svojo mlado sužnjo Lidijo. Na otoku je stanoval tudi njegov prijatelj patricij Terencij Bassus, ki je imel sina Kaja Lukanija.

Zelo lep in močan fant Kaj je zmagoval na tekmovalnih v Areni bližnjega mesta Pietas Gilija, današnjega Pulja. Bil je idol množic. Moški so se po njem zgledovali, žene so za njim norele, kot pravijo. Toda on je vrgel oko na lepo Lidijo. Ona

ni ostala ravnodušna. In med njima se je rodila ljubezen.

Nekoga vročega poletnega dne je v zanosu zmaga v Areni, medtem ko so patriciji in njihove gospe blazneli od navdušenja, antični šampion objel svojo Lidijo pred vsemi ljudmi. Stari Aulus je tedaj zvedel za zvezo svoje žene. Ljubosumen je sklenil maščevati se sinu svojega prijatelja. Priredil je Kaju na čast pojedino v svoji razkošni vili. Med večerjo je poklical razpoloženega Kaja in mu rekel: »Kaj, ljubim te kot rojenega sina. Sklenil sem ti zapustiti ves svoj zaklad, ki ga imam v kleti. Pojdi z menoj, da si ga ogledaš!«

Pred njima je stopal eden izmed sužnjev in z baklo razganjal mrak. Ko so prispeli v podzemno galerijo, je stari odprl železna vrata in spustil Kaja naprej. V tem trenutku je bakla ugasil in Kaj je slišal, kako so se za njim vrata s treskom zaprla. Aulus je slugom ukazal, naj vrata zazidajo. Kaj je ostal v večnem mraku. Kasneje se je razglasilo, da so Kaja ugrabili razbojniki.

Skrivnost njegove smrti so odkrili arheologi. Da zadnje vojne je bila lobanja Kaja Lukanija okras stola starega kaštela, nato pa je izginila neznankam.

DROBNE ZANIMIVOSTI

ZALJUBLJENI ODBORNIK

Preko 50 ulic v Čikagu je nosilo naziv sulice lepe Žermenee in to je stalno povzročalo jezo čikaških avtoizvoščkov, ki so s pravico besneli proti mestnemu svetu in njegovi neinventivnosti v dajanju imen ulicam. Naposled se je zvedelo, da je odbornik, zadolžen za regulacijo mesta, dajal vsaki novi ulici ime svoje žene in mestni svet je bil prisiljen sklicati posebno sejo, da bi ugotovil, koliko ulic nosi ime že omenjene odbornikove žene in da izmisli ulicam nova imena.

BARSKE DAME

»Admiral-bar« na Dunaju je z oglasom iskal dame, ki bi »s plesom lahko prepošlele skrbi gostov«. Prijavilo se je precej kandidat, vendar so sprejeli samo eno, ki je imela prijeten glas. Dva dni pozneje je barska dama odpovedala delo: »Ni pevke na svetu, ki bi s svojo pesmijo lahko prepošila skrbi vaših gostov, ko vidijo račun, ki jim ga predloži natakter. Ta bi morala peti 24 ur na dan.«

ZEPNE SVETILKE — VABE ZA RIBE

Nekaj ribičev šibenskega in trogirskega obalnega pasu je uvedlo novo metodo ribištva. V mreže, ki jih polagajo na dno morja, dajejo žepne svetilke, ovite v prozoren plastični ovoj ali pa jih namestijo v steklenice s širokim glom.

Svetilka, katere svetloba lahko traja dve do tri ure, privabi v mrežo mnogo rib. Pogosto se najdejo med njimi tudi tiste, ki jih je težko uloviti z mrežo.

MOLK, DOLG 40 LET

Ni človeka v vasi Hutovi, neda leč od Capljine, ki ne bi poznal »nemega« Petra Mustafića. Ta čili devdesetletni stariček pa je priredil pred nedavnim svojim sovaščanom veliko presenečenje: spregovoril je. Doslej so bili vsi vaščani te vasi prepričani, da je stari Peter zares nem. Dolgi 40 let ni spregovoril niti ene same besede. Kmetje so šele sedaj zvedeli, da lahko Peter govori kot ostali ljudje, »ohnelele pa je med prvo svetovno vojno, da mu ne bi bilo treba v vojsko. Pozneje mu je postalo molčanje »druga narava«.

KNJIGA, VELIKA KOT KARAMELA

Oran Kainovski iz Struge ima 6 izvodov svete mohamedanske knjige »tavsira«, ki se razlikujejo po velikosti, so pa iste vsebine. Knjige so tiskane v arabskem jeziku. Najmanjša ima format 2,2 x 1,8 cm, debela pa je en centimeter, kar predstavlja velikost bonbona-karamela. Drugi, tretji in četrti izvod so prav tako majhnega formata, pa je mogoče besedilo brati samo s povečevalnim steklom, ki je priloženo sliki.

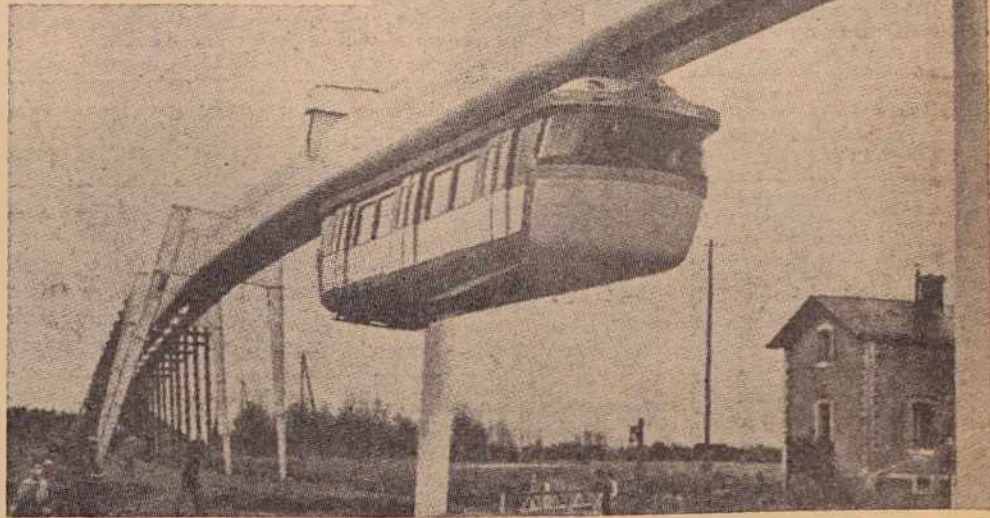
»Tavsir« so dokaj stari in predstavljajo pravo remek delo tiskarske tehnike. Knjige je Oran podeževal od svojega očeta Džemala, ki jih je 1916. leta prinesel iz Teherana, kjer je bil na delu. Predstavljajo pravo redkost in mnogi muzeji bi jih zelo želeli imeti v svojih vitrinah.

PRODAJALNA BODOČNOSTI

Ena najbolj neobičajnih trgovin v svetu je vsakekor prodajalna izotopov, ki so jo pred časom odprli na Leninskem prospektu v Moskvi. Pristop v to neobičajno trgovino imajo vsi: od medicincev in raznih strokovnjakov vse do radovednih Moskovčanov, ki se zanimajo tudi za »slogoc in za zaščitna sredstva, v katerih hranijo te, sicer zelo nevarne proizvode.

V tej prodajalni bodočnosti je moč kupiti med drugim infra in gama žarke, 75 radioaktivnih izotopov (danes je znanih znanih 500 stabilnih in več kot 1000 radioaktivnih izotopov) in podobne »artikle«. Razumljivo je, da se za to moskovsko »prodajalno« zanimajo potrošniki vsega sveta.

Viseča železnica

Naša slika prikazuje prvi francoski viseči metro, ki od nedavnega obratuje v predmestju Orleansa. Vagon iz aluminija drsi po železni tračnici v betonski »strehi«. Brzina: 100 km na uro. Kaže torej, da so viseče železnice hitrejšje od običajnih.

Vagon je dolg 17,30 m, širok 2,96 in prav toliko visok. Njegova kapaciteta: 32 sedežev in 91 stoješč. Ko je prazen, je njegova teža 16 ton. Premika se na gumijastih kolesih.

Kar je najvažnejše, je to, da je ta viseča železnica relativno poceni. Kilometer zračne črte, vključno vse potrebne instalacije, stane med 12 do 15 milijoni novih frankov. Zaradi primerjave velja navesti še to, da stane kilometer podzemne železnice, ki ji Parižani pravijo metro, med 70 in 100 milijoni novih frankov. Torej: novo in razmeroma poceni...

TRIJE BRATJE PROTI MORSKI ZVERI

DRAMATIČNA BORBA PRI LOKRUMU Z MORSKIM PSOM. DOLGIM OSEM METROV IN TEŽKIM SKORAJ DVE TONI

Minuli teden se je nekoga dne popoldne kot običajno napotil motorni čoln Biološkega instituta Akademije znanosti iz Zagreba iz dubrovnškega mestnega pristanišča proti Lokrumu. V čolnu so bili žene in otroci usluž-

bencev tega instituta, ki stanujejo na Lokrumu. Ko se je čoln približal na 10 metrov obali Lokruma, je v predelu, imenovanem »Prve skalice«, opazil motorist Milenko Dabelić velikega morskega psa, dolgega osem metrov. V tem trenutku je nastala med ženami in otroci panika. Motorist je takoj okrenil čoln proti mestnemu pristanišču in izkrcal prestrašene potnike.

Nato je poiskal svojega brata Petra, znanega športnega ribiča, ki ima posebno harpuno za lov na morske pse. Ko sta se oborožila s harpuno, sta brata sedla v motorni čoln in se napotila proti kraju, kjer je Milenko opazil morsko zver. Pridružil se jima je tudi njun tretji brat Dino. Morskega psa so opazili nekaj stotin metrov dalje proti zapadnemu delu Lokruma, kako se vrti v krogu, kakor da bi nekaj iskal. Takoj so zmanjšali brzo in se mu polagoma približali s hrbitne strani. Zver se je nenadoma obrnila in se pogrnala z vso brzo proti sprednjemu delu

čolna, kjer je že stal Peter Dabelić s harpuno v roki. Ko jo morski pes priplaval skoraj do samega čolna, mu je Dabelić z vso silo zabil dolgo harpuno v hrbet. Tedaj je nastala dramatična borba med ranjeno zverjo in trojico hrabrih bratov, ki so uporabili svojo svojo moč in znanje, da bi uničili morskega psa. Ta se je obupno boril in izvajal vrsto vrstolomnih skokov, da bi se osvobodil harpune.

Mrak je že popolnoma razpredel svoje peruti nad morisko gladino, ko se je morski pes, čeprav težko ranjen in izmrcvarjen, uspel osvoboditi harpune in pobegniti. Toda bratje Dabelić sodojo, da pošast ne bo prebolela teške poškodbe, ki ji je je prizadela harpuna, dolga okrog dva metra in teška devet kilogramov. Poleg velike izgube krvi je ves hrbet morskega psa popolnoma razsekane in raztrgan. Po njihovi oceni je bila ta morska pošast dolga okrog osem metrov in teška okrog 1800 kilogramov.

Zanimiv zdravstveni dokument današnjega časa

Od česa umirajo sodobni ljudje?

V 14 državah so na prvem mestu obolenja srca, rak in nesrečni slučajji. — Od raka največ umirajo osebe med 45 in 64, a od srčnih obolenj ljudje iznad 65 let. — Otroci in mladina od 5 do 14 let so v največji meri žrtve nesrečnih slučajjev.

Kateri so najpogostejši vzroki smrti, zabeleženi v tehničnem najrazvitejših državah? Kakšne bolezni v največji meri redčijo sodobno človeštvo, ki je v dirki s prirodo uspešno, da občutno podaljša povprečno dobo človeškega življenja?

Svetovna zdravstvena organizacija je poskušala dati na ta prav zanimiva vprašanja točen odgovor. Njeni stro-

kovnjaki, proučevajoč poročila, so obredili globus in zbrali dragocene podatke. V 14 državah, ki so na isti kulturni in gospodarski ravni (Kanada, Amerika, Nemčija, Danska, Finska, Francija, Norveška, Holandija, V. Britanija, Škotska, Severna Irsko, Švedska, Švica in Avstralija) povzročajo, na primer, največjo smrtnost bolezni srca, nato rak, poškodbe ožilja in nesrečni slučajji. Tako umre v Kanadi od bolezni srca letno na sto tisoč prebivalcev 290 bolnikov, v Ameriki 340, v V. Britaniji 360, Švedski 300 in v Škotski 410. Od raka umre največ bolnikov v Vel. Britaniji in Škotski — po 200 ljudi letno na 100.000 prebivalcev, dalje v Danski in Nemčiji — po 190, Škotski in Franciji — po 180 in Ameriki — 150.

Od nesrečnih slučajev, ki so kot vzrok smrti v gornjem delu tabele, umre letno na sto tisoč prebivalcev: v Ameriki in Danski — po 60, v Avstraliji, Kanadi, Franciji, Švici, Škotski, Nemčiji — po 50 oseb, dalje v Severni Irski in Holandiji — po 40. Najmanj smrti je zaradi nesrečnih slučajev v Vel. Britaniji — 30 ljudi na 100.000 prebivalcev.

Samomorov je največ na Danskem (35 ljudi na 100.000 prebivalcev), dalje na Švedskem in v Švici (po 30), v Nemčiji in na Finskem (po 25), a v Vel. Britaniji — 15 na 100.000 prebivalcev. Veliko smrti povzroča v Švici gripa, medtem ko zahteva tuberkuloza manj žrtev kot samomorji in nesrečni slučajji, v Holandiji, Danski, Ameriki, Vel. Britaniji in Avstraliji pa je praktično sploh ni. Prav tako ni v teh najrazvitejših državah drugih nalezljivih bolezni, ki terjajo drugod velike žrtve (le-gar, davica, malarija in še nekatere).

AVTOMAT

Pri nekem matičarju v Čikagu je postavljen avtomat, ki izdaja pristanke za poroko po meri. Avtomat po želji gravira v prstanu tudi imena ženina in neveste...

ŠE ENA KOBALTNÁ BOMBA

LJUBLJANSKI ONKOLOŠKI INSTITUT V BORBI Z RAKOM

Onkološki institut v Ljubljani je moderna zdravstvena ustanova, ki razpolaga s 150 bolniškimi posteljami in nekaterimi natančnimi in najposobnejšimi napravami za zdravljenje raka. Poleg kirurškega zdravljenja se bori omenjeni institut proti raku, tej nevni bolezni sodobnega človeštva, tudi z rentgenskim in radijskim izžarevanjem.

Ljubljanski institut se že 20 let bori proti raku. V analih instituta je zapisano, da je 90 do 95% bolnih na raku na koži popolnoma ozdravelo. Od časa, ko se je začelo sistematično nadzorovati bolne na raku, so od l. 1948 rešili smrti v Sloveniji od skupnega števila bolnih po izjavi sodelavcev instituta eno tretjino.

Onkološki institut v Ljubljani bo dobil najkasneje v šestih mesecih kobaltno bombo — danes najsodobnejši jedrski stroj za preprečevanje raznih kancerogenih obolenj. »Kobaltna bomba«, kot je izjavil znani sodelavec instituta dr. Leon Savnik, »bo za nas zelo ugodna za-

radi svoje velike frekventnosti. Z njeno pomočjo bomo v istem času, ki ga danes uporabimo za zdravljenje bolezni, lahko zdravili mnogo večje število.« Kot je znano, je kobaltna bomba posebej ugodna za zdravljenje notranjih organov, n. pr. raka na želodcu, a tudi za odstranjevanje recidiv, ki so pri teh obolenjih zelo pogoste.

Zanimiv zdravstveni dokument današnjega časa

Od česa umirajo sodobni ljudje?

V 14 državah so na prvem mestu obolenja srca, rak in nesrečni slučajji. — Od raka največ umirajo osebe med 45 in 64, a od srčnih obolenj ljudje iznad 65 let. — Otroci in mladina od 5 do 14 let so v največji meri žrtve nesrečnih slučajjev.

Kateri so najpogostejši vzroki smrti, zabeleženi v tehničnem najrazvitejših državah? Kakšne bolezni v največji meri redčijo sodobno človeštvo, ki je v dirki s prirodo uspešno, da občutno podaljša povprečno dobo človeškega življenja?

Svetovna zdravstvena organizacija je poskušala dati na ta prav zanimiva vprašanja točen odgovor. Njeni stro-

kovnjaki, proučevajoč poročila, so obredili globus in zbrali dragocene podatke. V 14 državah, ki so na isti kulturni in gospodarski ravni (Kanada, Amerika, Nemčija, Danska, Finska, Francija, Norveška, Holandija, V. Britanija, Škotska, Severna Irsko, Švedska, Švica in Avstralija) povzročajo, na primer, največjo smrtnost bolezni srca, nato rak, poškodbe ožilja in nesrečni slučajji. Tako umre v Kanadi od bolezni srca letno na sto tisoč prebivalcev 290 bolnikov, v Ameriki 340, v V. Britaniji 360, Švedski 300 in v Škotski 410. Od raka umre največ bolnikov v Vel. Britaniji in Škotski — po 200 ljudi letno na 100.000 prebivalcev, dalje v Danski in Nemčiji — po 190, Škotski in Franciji — po 180 in Ameriki — 150.

Od nesrečnih slučajev, ki so kot vzrok smrti v gornjem delu tabele, umre letno na sto tisoč prebivalcev: v Ameriki in Danski — po 60, v Avstraliji, Kanadi, Franciji, Švici, Škotski, Nemčiji — po 50 oseb, dalje v Severni Irski in Holandiji — po 40. Najmanj smrti je zaradi nesrečnih slučajev v Vel. Britaniji — 30 ljudi na 100.000 prebivalcev.

Samomorov je največ na Danskem (35 ljudi na 100.000 prebivalcev), dalje na Švedskem in v Švici (po 30), v Nemčiji in na Finskem (po 25), a v Vel. Britaniji — 15 na 100.000 prebivalcev. Veliko smrti povzroča v Švici gripa, medtem ko zahteva tuberkuloza manj žrtev kot samomorji in nesrečni slučajji, v Holandiji, Danski, Ameriki, Vel. Britaniji in Avstraliji pa je praktično sploh ni. Prav tako ni v teh najrazvitejših državah drugih nalezljivih bolezni, ki terjajo drugod velike žrtve (le-gar, davica, malarija in še nekatere).

AVTOMAT

Pri nekem matičarju v Čikagu je postavljen avtomat, ki izdaja pristanke za poroko po meri. Avtomat po želji gravira v prstanu tudi imena ženina in neveste...

Največja šala vseh časov

Nedavno je svetovni tisk poročal, kako so, po pomoti, filmske novice prikazale kot novega britanskega ministra morarice v resnici ministrovega sekretarja. To je bil samo majhen nesporazum. Spominja pa zelo na uspešno šalo, ki se je pripetila natanko pred pol stoletja, februarja 1910. V naslednjem prinašamo izveščke iz londonskega »Timesa«.

Osnovno idejo je dal Horacu Calleeu, šaljivcu, ki je že prej počenjal podobne, čeprav manjše podvige, neki njegov znanec, pomorski častnik. Načrt pa je naredil in ga uredničil sam Calle. Začelo se je s tem, da je Calleeov prijatelj Teodor Castle poslal po njegovem navodilu brzojavko admiralu Siru Williamu Mayu, tedaj poveljniku Domače flote, ki je po manevrih bila v Weymouthskem zalivu. Brzojavko naj bi oddal Sir Charles Harding, stalni podsekretar za zunanje zadeve. Brzojavka je admirala obveščala, da prihaja naslednjega dne na obisk floti etiopski imperator in je zahtevala, da se mu izkažejo vse časti v skladu s predpisi morarice.

Po vsem tem je bilo treba ustvariti tudi same goste. Obkleli, maskirali in našminkali so Anthonyja Baestonea kot carja, Duncana Granta in Gay Readleya kot njegovega telesnega čuvarja. Virgij Wolf (deklet) kot princeso, Adriana Stevensa kot Herr Kaufmanna, Nemca — prevajalca in naposled — v brezhibnem fraku in cilindru — samega Calleea kot Herberta Chalmondleya, funkcionarja Foreign Officea.

Ko so na postaji v Weymouthu videli postrojeno mornariško častno četo, so se zavedli tega, da je

šala uspela in da jo morajo sedaj izvesti do kraja. Odvedli so jih na ladjo. Admiral May jih je toplo sprejel z vso kurtoazijo, prav tako pa tudi komandant admiralke ladje kapitan Richmond. Calle je predstavil »goste«, ki jim je bil »spremljevalec«: »Ras el Sabganja... Ras el Mendaks...« Dodal je, da niso mogli vzeti s seboj dvornega kavarnarja, ki bi na ladji kuhal kavo za carja in njegove, da pa Etiopcem vera prepoveduje uživati hrano ali pijačo iz rok tužcev.

Calle je nato pripomnil, da bodo ob sončnem zahodu gostje na palubi poklekli, nato pa se bodo obrnili k Mekki in opravili svoj verski obred. Nihče izmed prisotnih ni vedel, da so Etiopci, še posebej pa carska rodbina, že dolge generacije kristjani, kotske sekte in ne mohamedanci. Pa je bila premagana tudi ta zapreka.

Nato se je Calle izmuznil iz ladijskega salona in se nekam izgubil. Pustil je svoje tovariše, da se znajdejo, kakor vedo in znajo. Breje je v glavnem ostalo na Stevenu, lažnem Nemcu-prevajalcu v polcilindru. Njegov posel se je začel v samem začetku obiska, pri pozdravih in, ko je admiral May začel pojasnjevati gostom razliko med uniformo mornarje in pomorske pešadije, ki so, oboji do polovice, sestavljali častno četo.

Ko je Steven moral to objasniti »carju«, je po vsem iskreno pripomnil: »Bojim se, da mi bo dokaj težko, da to pojasnim v etiopščini, vendar bom poskusil...« Nato se je svečano obrnil k Baesto-

neu: »Engakvi, mahai, kustufmi... Tahli busor ah bat tabe eskve mis, erema...« Improvizirajoč, kakor je vedel in znal, vendar z nepričakovanim uspehom, je kombiniral navadno čevkanje z nekaj besedami shvabli-jezika, ki se ga je naučil spota v vlakcu iz nekakšne gramatike, in z »divnim repertoarjem nesmiselnosti iz odlomkov Virgila in Homerja, ki so mu ostali v spominu iz šole.

BUNGA, BUNGA...

K sreči je imel tudi Baestone dobro uho in precejšnje znanje klasičnih jezikov, pa je sprejel to jezikovno mineštro in se je veličastno posluševal ves dan, medtem ko so gostom prikazovali vsa čudesa ogromne in takrat najmodernejše admiralke ladje. Ob vsakem novem tehničnem čudežu so »Etiopci« dvignili oči in roke k nebu in klicali »bunga, bunga«, kar je skoraj postalo nacionalna kriklatica. Šminka je po čudežu vzdržala ves dan in maske se niso pokvarile niti v vlakcu, na povratku, vse do Londona.

Resnica o šali se ni izvedela še nekaj dni, dokler je ni Calle iznesel v tisku. Vseposlojni urnes besmeja (ali besa) je prevzel vso deželo, karikaturnisti, glasbeniki v glasbenih dvorinah in ulična otročad — vsi ti so obilno izkoristili položaj. Vsi so sprejeli vzklik »bunga, bunga«, še posebej pa otročad na ulici in to v takšni meri, da je prihod admirala Maya in njegovih častnikov na kopno pomenil pravo muklo: In vendar ni bil nihče, — navzlic številnim protestom in govorom v skupščini, — izmed udeležencev kaznovan zaradi te šale.